

**STAV
MALÉHO
A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

1999

**STAV
MALÉHO
A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

1999

Túto brožúru vydala:

NÁRODNÁ AGENTÚRA PRE ROZVOJ MALÉHO A STREDNÉHO PODNIKANIA

Do tlače pripravilo EIC

© NARMSP, Bratislava, 2000

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto brožúry nesmie byť reprodukováaná, uchovaná v rešeršnom systéme alebo prenášaná hocijakým spôsobom, vrátane elektronického, mechanického, fotografického alebo iného záznamu alebo hocijakým systémom na ukladanie a vyhľadávanie informácií, bez predchádzajúcej dohody a písomného povolenia autora.

Neprešlo jazykovou úpravou

ISBN 80-88957-08-7

Obsah

1.	Úvod	7
2.	Vývoj prostredia pre rozvoj MSP v roku 1999	9
2.1	Legislatívne a regulátorne opatrenia	9
2.2	Finančné zaťaženie MSP	11
3.	Vývoj a stav MSP v roku 1999	13
3.1	Fyzické osoby	13
3.2	Právnické osoby	14
3.3	Podiel MSP na zamestnanosti	15
3.4	Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví	15
3.5	Podiel MSP na exporte a importe	16
3.6	Dynamika vývoja MSP	17
3.7	Podmienky pre novovznikajúce podniky - výsledky výberového zisťovania	17
3.8	Regionálne hľadisko	19
3.9	Postavenie MSP v ekonomike Slovenska - zhrnutie	19
4.	Štátna podpora MSP	21
4.1	Ministerstvo hospodárstva SR	21
4.2	Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania	22
4.2.1	Poradenstvo a vzdelávanie	24
4.2.2	CEPAC Slovensko	25
4.3	Ministerstvo financií SR	26
4.4	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	26
4.5	Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR	28
4.6	Ministerstvo pôdohospodárstva SR	28
4.7	Bankové inštitúcie a fondy	29

4.7.1	Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú.	29
4.7.2	Fond na podporu zahraničného obchodu	34
5.	Podpora z programu PHARE	35
5.1	NARMSP ako programová riadiaca jednotka programu PHARE	35
5.2	Využitie prostriedkov z programu PHARE na podporu MSP	35
5.2.1	Poradenstvo a vzdelávanie pre MSP	35
5.2.2	Odborná a technická podpora záujmových a profesných organizácií MSP	38
5.2.3	Program spin-off	38
5.2.4	Podporný úverový program	39
5.2.5	Malá pôžičková schéma	41
5.2.6	Mikropôžičková schéma	42
5.2.7	Program zárodkového kapitálu - Seed Capital Company	43
5.2.8	Subkontrakčná burza Slovenska	46
5.2.9	Euro-Info Centrum	47
5.2.10	Vyhodnotenie efektívnosti podporných programov NARMSP	49
5.2.11	Vyhodnotenie efektívnosti podporných programov SZRB, š.p.ú.	54
5.3.	Prehľad o alokácii a čerpaní zdrojov na jednotlivé druhy podpory	59
6.	Podpora z iných zdrojov	61
6.1	Spolupráca s Francúzkom	61
6.2	Spolupráca s Nemeckom	61
6.3	Zahraničné úverové linky	62
7.	Návrh opatrení na rozvoj MSP v roku 2001	65
7.1	Zameranie Národného programu pre implementáciu acquis communautaire oblasti MSP	69
8.	Záver	73
	Príloha	75

Slovo na úvod

Malé a stredné podnikanie je už aj na Slovensku nosným pilierom celého hospodárstva. Napríklad v roku 1999 MSP tvorili 96,4 % zo všetkých podnikateľských subjektov - právnických osôb, podiel na zamestnanosti takmer 60 % a podiel na tvorbe pridanej hodnoty sa tiež blížil k 60 %. Okrem toho je táto kategória v rámci rozvinutých ekonomík považovaná za najpružnejšiu, najefektívnejšiu, najprogressívnejšiu a v zmysle už uvedeného, teda aj najdôležitejšiu súčasť ekonomiky.

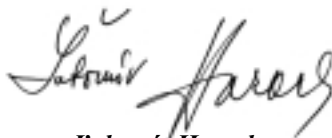
Z tohto dôvodu krajiny EÚ, ale aj iné rozvinuté krajiny, venujú stavu MSP maximálnu pozornosť a sústavne prijímajú opatrenia na jeho rozvoj. Ich štatistiky svedčia o tom, že podpora malého a stredného podnikania sa stala v posledných 20 - 25 rokoch významnou súčasťou celkovej hospodárskej stratégie ekonomicky vyspelých krajín. Štatistiky z posledných rokov dokazujú, že malé a stredné podniky v krajinách EÚ predstavujú 80 - 99 % podnikateľských subjektov, tvoria 45 - 75 %-ný podiel na zamestnanosti a produkujú 40 - 60 % hrubého domáceho produktu.

O dôležitosti tejto kategórie svedčí aj to, že sa stala predmetom samostatnej kapitoly pre prijatie do EÚ a práve doterajší prístup k MSP v SR je dôvodom toho, že táto kapitola je považovaná v súčasnosti za bezproblémovú. Z pohľadu domácich podnikateľov však takúto bezproblémovosť konštatovať nie je možné. Nie je to možné ani vo svetle ukazovateľov vývoja malého a stredného podnikania z hľadiska jeho funkcií v ekonomike krajiny, z ktorých je v súčasnosti najaktuálnejšia funkcia zamestnanecká. Aj plnenie ďalších jeho funkcií možno posúdiť na základe správy, ktorú máte práve v rukách.

Úlohou monitorovať vývoj malého stredného podnikania poverila vláda SR Národnú agentúru pre rozvoj malého a stredného podnikania. Nie je to úloha jednoduchá, malé a stredné podnikanie sa rýchlo rozvíja a je veľmi heterogénne. O to väčší je prínos správy o stave malého a stredného podnikania za rok 1999. Dokumentuje totiž skutočnosť, že napriek všetkým problémom a ťažkostiam v slovenskej ekonomike už existuje sektor malých a stredných podnikov, ktorý sa významne podieľa na produkcii i zamestnanosti v slovenskom hospodárstve. Je reálny predpoklad, že jeho význam bude rásť i naďalej, významne sa bude podieľať na zmenách štruktúry našej ekonomiky a prispieť tým k rastu jej výkonnosti, flexibility a konkurencieschopnosti.

Táto správa, v poradí už siedma, je jedným z dôležitých materiálov, ktoré slúžia vláde na rozhodovanie o prípadných zmenách legislatívy a regulačných opatrení dotýkajúcich sa podnikateľského prostredia. V každej z predchádzajúcich správ bolo uvedené, že najväčšou bariérou rozvoja malého a stredného podnikania je administratívne a finančné zaťaženie podnikateľov. Aj to bol jeden z dôvodov, ktoré viedli súčasnú vládu SR k prijatiu výrazných zmien v daňovom systéme, ktoré platia od 1.1.2000 a k príprave opatrení v uvedených oblastiach pre nasledujúce obdobie.

Verím, že správa bude pre všetkých, ktorým je určená, t.j. pracovníkom riadiacej sféry, bankového sektora, podnikateľským združeniam i samotným podnikateľom naďalej podnetným zdrojom inšpirácie v ich činnosti na prospech rozvoja malého a stredného podnikania, a tým aj celej slovenskej ekonomiky.

Eubomír Harach
minister hospodárstva SR

1. Úvod

Rozvoj malého a stredného podnikania je definovaný ako jedna z priorít ekonomického rozvoja nášho hospodárstva. V súčasnom období, ktoré charakterizuje vysoká nezamestnanosť, je rozvoj malého a stredného podnikania jednou z hlavných možností jej riešenia. Dôležitým faktorom jeho rozvoja je vytvorenie vhodného podnikateľského prostredia, čo predpokladá zjednodušenie a sprehľadnenie legislatívy, znížene administratívneho a daňového zaťaženia, posilnenie podpornej infraštruktúry a zlepšenie prístupu ku kapitálu.

Podstatné zlepšenie podnikateľského prostredia je nevyhnutné hlavne preto, lebo neriešenie resp. pomalé riešenie odstraňovania bariér podnikateľského prostredia sa už v roku 1998 negatívne prejavilo v dynamike rastu MSP. V roku 1999 síce došlo k miernemu nárastu počtu živnostníkov, avšak u slobodných povolání aj u právnických osôb došlo k jeho poklesu.

Hodnotenie stavu a rozvoja malého a stredného podnikania a jeho podpory v uplynulom roku, ktoré táto správa predkladá, je uložené uznesením vlády SR. Toto uznesenie bolo zrušené v r. 1999.

Členenie predkladanej správy je nasledovné:

- v prvej kapitole správy je uvedená stručná charakteristika správy,
- v druhej kapitole je poukázané na vplyv legislatívneho a regulátorného prostredia, finančného, ako aj administratívneho zaťaženia na rozvoj malého a stredného podnikania v uplynulom roku, nakoľko toto sú hlavné dominanty ovplyvňujúce jeho vývoj,
- v tretej kapitole je na základe štatistických údajov charakterizovaný vývoj a stav MSP v roku 1999 vrátane jeho dynamiky,
- štvrtá, piata a šiesta kapitola je venovaná jednotlivým druhom podpory MSP, pričom vo štvrtej je uvedená podpora zo štátneho rozpočtu, v piatej z Fondu PHARE, v šiestej kapitole z iných zahraničných zdrojov,
- v siedmej kapitole je uvedený návrh opatrení na najbližšie obdobie. V tejto kapitole je uvedené aj zameranie Národného programu pre prijatie acquis communautaire v oblasti MSP,
- ôsmou kapitolou je záver,
- prílohu tvoria doplnujúce údaje k správe, tabuľky a diagramy.

Číselné údaje v kapitole 3 sú prevzaté z podkladov Štatistického úradu SR a Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP).

V súlade s metodikou používanou v EÚ sa správa nezaobrá podnikáním v poľnohospodárskej prvovýrobe, lesníctve a rybárstve.

Správa bude verejne publikovaná a tiež použitá ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD a EK OSN pri koncipovaní porovnávacích analýz a rôznych štúdií.

2. Vývoj prostredia pre rozvoj MSP v roku 1999

2.1 Legislatívne a regulatórne opatrenia

Vývoj legislatívneho prostredia v roku 1999 bol tak, ako v predchádzajúcich rokoch, poznamenaný mnohými zmenami. Aj v tomto roku sa tieto zmeny týkali takmer všetkých podstatných právnych noriem, ktoré sa priamo či nepriamo dotýkajú rozvoja malého a stredného podnikania. Nedá sa však povedať, že by zmeny legislatívneho prostredia v roku 1999 výraznejšie prispeli ku skvalitneniu podmienok na rozvoj podnikania, a to hlavne preto, že vo väčšine prípadov riešili len čiastkové problémy a pri ich tvorbe sa často neprihliadalo na návrhy podnikateľskej verejnosti, resp. príslušných inštitúcií. Je zrejmé, že pri ich tvorbe absentoval systémovjší pohľad na riešenie pretrvávajúcich bariér rozvoja podnikania, ktoré sa uvádzajú každoročne v analýzach rôznych inštitúcií zaoberajúcich sa touto problematikou. Z hľadiska významu a rozsahu dopadu na podnikateľské prostredie treba uviesť nasledujúce legislatívne normy:

Zákon NR SR č. 286/1992 Zb. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov, ktorého zmeny (novely) priniesli určité drobné zlepšenia týkajúce sa prevažne zahraničných a väčších podnikateľských subjektov, avšak zo strany malých a stredných podnikateľov zostávajú neriešené oprávnené požiadavky na:

- zníženie sadzby dane u právnických osôb,
- zmenu daňových pásiem u fyzických osôb,
- zrovnoprávnenie fyzických osôb s právnickými osobami v prípade vyššieho základu dane,
- zrovnoprávnenie samostatne zárobkovo činných osôb so zamestnancami v položkách niektorých daňových výdavkov,
- rozdeliť daňovníkov - fyzické osoby na zamestnancov a tzv. samostatne zárobkovo činné osoby a takto aj diferencovať daňovú povinnosť,
- systémovú zmenu určovania výšky odpočítateľných položiek,
- reálnejšiu dobu odpisovania.

Tento zákon bol v novembri 1999 nahradený zákonom NR SR č. 366/1999 Z.z., ktorý už niektoré z uvedených požiadaviek rieši, ale ich úpravy sa dotýkajú až obdobia roku 2000 a táto správa hodnotí obdobie roku 1999. Treba však uviesť, že viaceré jeho úpravy už po prijatí boli považované za ďalšie bariéry rozvoja malého a stredného podnikania, prípadne vôbec nesplnili svoj motivačný účel, a teda uvedená legislatívna iniciatíva musí byť opätovne

revidovaná. Jedným z takýchto opatrení bola tzv. paušálna daň, ktorej uplatnenie v praxi si vyžiadalo opätovné podstatné úpravy, aby mohla plniť svoj motivačný účel.

Zákon NR SR č. 289/1995 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, v ktorom v minulom roku nenastali žiadne podstatné pozitívne zmeny, ale naďalej pretrvávajú v podstate úverovanie štátu podnikateľmi z titulu povinnosti odvádzať DPH po vystavení faktúry a v prípade nárokovania si odpočtu DPH je táto lehota v najlepšom prípade 54-dňová. Okrem toho v priebehu roka došlo k zvýšeniu spodnej hranice dane zo 6 % na 10 %, čo tiež prispelo k zvýšeniu finančnej náročnosti podnikania a v konečnom dôsledku k rastu cien.

Vyhláška MF SR č. 118/1999 Z.z. o dovoznej prirážke v znení neskorších predpisov, ktorá taktiež zvýšila finančné zaťaženie podnikateľov v prípade, že boli nútení využívať dovážané výrobky a suroviny.

Uvedené legislatívne normy predstavujú len najzávažnejšiu časť regulačných opatrení, teda tie, ktoré sú najčastejšie a opakovane považované za najzávažnejšie bariéry rozvoja podnikania, a to ako zo strany podnikateľov, tak aj zo strany inštitúcií zaoberajúcich sa analýzou uvedenej problematiky.

Napriek tomu, že v roku 1999 bolo prijatých „len“ 123 právnych noriem (1998 - 160), dotýkajúcich sa malého a stredného podnikania, naďalej zostáva značný počet právnych úprav, ktoré majú na rozvoj podnikania negatívny dopad a ich úprava by mohla podstatne prispieť na skvalitnenie podnikateľského prostredia. V budúcom období je potrebné, okrem spomenutých legislatívnych noriem, zaoberať sa aj častými pripomienkami k:

- **zákonu NR SR č. 18/1996 Z.z. o cenách,**
- **zákonu NR SR č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov,**
- **zákonu NR SR č. 274/1994 Z.z. o Sociálnej poisťovni,**
- **zákonu SNR č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.**

Nepriaznivo na rozvoj podnikania všeobecne pôsobí problematická vymožiteľnosť práva. V tejto súvislosti je potrebné riešiť zrovnoprávnenie všetkých subjektov v rámci vzťahov podnikateľ - štátny orgán:

- zrušenie možností vydať akýmkoľvek subjektom exekučný titul bez rozhodnutia nezávislého orgánu (súdu),

- zabezpečiť zodpovednosť štátu za škody spôsobené konaním, nekonaním alebo nesprávnym rozhodnutím štátnych orgánov,
- odstránenie privilégií určitých podnikateľských subjektov vo všetkých právnych predpisoch (napr. bankové inštitúcie majú právo podať návrh na vydanie platobného rozkazu bez ohraničenia sumy, notárske zápisnice sú exekučným titulom iba pre bankové inštitúcie),
- zrýchlenie súdneho rozhodovania, nezasahovanie ústredných orgánov štátnej správy do výkonu vlastníckych práv.

Zložitosť legislatívneho prostredia sa premieta aj do administratívnych bariér rozvoja MSP.

Príkladom administratívneho prístupu k podpore podnikania bolo aj prijatie zákona **NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci**. Jeho prínosom je nesporne rešpektovanie odporúčania Európskej komisie o definícii MSP. V oblasti podpory však neprináša jej rozšírenie resp. zjednodušenie, skôr naopak. Zo zákona je zriadený Úrad pre štátnu pomoc, ktorého rozhodujúcou činnosťou je kontrola dodržiavania splnenia ustanovení zákona a schvaľovanie žiadostí, čím sa na jednej strane zabezpečí lepšia transparentnosť poskytovania štátnej pomoci, avšak na druhej strane sa týmto spôsobom proces vybavovania podpory predĺži. Konštrukcia zákona je pomerne neprehľadná a miestami ťažko zrozumiteľná, umožňujúca rôznu interpretáciu a pri jeho porovnaní s podobným zákonom v Českej republike vidieť jeho prílišnú komplikovanosť. Poľnohospodárske uplatňovanie tohoto zákona ukázalo potrebu jeho čo najskoršej novelizácie.

2.2 Finančné zaťaženie MSP

Finančné zaťaženie podnikateľov je téma, ktorá sa pravidelne a najčastejšie objavuje v analytických materiáloch najrôznejších inštitúcií, z ktorých zhodne vyplýva, že tvorí jednu z hlavných bariér rozvoja MSP a nedarí sa ho znižovať, skôr naopak.

Z predchádzajúcej kapitoly je zrejmé, že prevažná časť legislatívnych bariér rozvoja MSP sa prejavuje vo zvýšenom finančnom zaťažení podnikateľov. Je to aj preto, že niektoré regulačné opatrenia sú prijímané bez podrobnejšej analýzy ich dopadu na MSP, prípadne že sa posudzujú jednostranne napr. z hľadiska ich prínosu pre štátny rozpočet. V tejto súvislosti treba zdôrazniť aj potrebu ich prijímania po posúdení vzájomných súvislostí, kedy jedna právna norma priamo ovplyvňuje druhú alebo ďalšie.

I keď finančné zaťaženie je neúmerne veľké pre všetkých podnikateľov, predsa len má najnepriaznivejší dopad na MSP a v tejto kategórii hlavne na fyzické osoby (živnostníci, samostatne zárobkovo činné osoby), kde zmena zákona o dani z príjmu pre živnostníkov nepriniesla v roku 1999 žiadne pozitívne zmeny.

Okrem daní sú v tejto súvislosti najvážnejším problémom odvody do fondov, čo do ich absolútnej výšky, ako aj ich závislosť od daňového základu predchádzajúceho roka. Týmto sa vôbec nezohľadňuje meniaci sa situácia na trhu a s tým spojená proporcionalita platieb. Okrem toho ide aj o určité diskriminačné prístupy legislatívy k uvedenej kategórii MSP, ako napríklad:

- nerovnoprávnosť pri dávkach v nemoci a pri úrazoch podnikateľa v porovnaní so zamestnancami,
- nemožnosť poberania príspevkov v materstve pre ženy podnikateľky,
- nemožnosť zahrnúť do výdavkov na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov stravné pri tuzemských pracovných cestách,
- možnosť tvorby sociálneho fondu aj pre podnikateľa atď.

Samostatnou kapitolou zvyšujúcou finančné zaťaženie je nemožnosť odpočtu investícií od zdaniteľného základu príjmu, nezohľadnenie inflácie a rastu cien v oblasti zaraďovania hmotného a nehmotného investičného majetku, ale aj odpisová politika, ktorá odpisy rozkladá do neúmerne dlhého časového obdobia, čo vôbec nekorešponduje s potrebou sofistikácie investícií resp. technológií. Vo sfére odpisovania je nedostatočný aj systém zrýchleného odpisovania, nakoľko ten má dopad len na možnosť zníženia daňového základu, ale nie celkového počtu rokov odpisovania.

Stav MSP negatívne ovplyvňuje aj súčasný systém sociálneho a zdravotného zabezpečenia vrátane politiky zamestnanosti, t.j. vysoké odvodové zaťaženie a nevyváženosť práv zamestnanca a zamestnávateľa vyplývajúca zo Zákonníka práce. Reforma sociálneho a zdravotného zabezpečenia by mala byť zameraná ako na inštitucionálnu stránku tak aj na vecnú, kde by ale bolo potrebné zabezpečiť rovnoprávnosť všetkých subjektov (občan, zamestnávateľ, štát).

3. Vývoj a stav MSP v roku 1999

Stav podnikateľského prostredia a podmienky podnikania, či už ekonomické, legislatívne alebo administratívne sa výrazne prejavujú aj v kvantitatívnych parametroch podnikajúcich subjektov. Z nich možno usudzovať na existujúce trendy a sú indikátorom potreby zmien pre zabezpečenie želaného rastu. Problémom takej analýzy je presnosť existujúcich údajov vzhľadom k registračným postupom, disciplíne podnikateľov pri vykazovaní a kompetentnosti pracovníkov v príslušných registračných orgánoch.

Zákon NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci definuje malé a stredné podniky v súlade s metodikou Európskej komisie a podniky sa kategorizujú na malé s 0 - 49, stredné s 50 - 249 a veľké s 250 a viac zamestnancami. Okrem toho pre kategorizáciu platia ďalšie kritériá podľa výšky obratu a bilančnej uzávierky. Štatistické údaje v tejto štruktúre sú dostupné od roku 1996.

Naše hodnotenie vychádza zo spracovania údajov z registra a publikovaných údajov ŠÚ SR. Údaje v registri sú aktualizované podľa novej metodiky vzhľadom k aktivite podnikov. Analýza exportu malých a stredných podnikov bola spracovaná na základe údajov FPZO. Dáta pre hodnotenie počtu vydaných a zrušených živnostenských oprávnení poskytlo MV SR. V tomto hodnotení veľkosť podniku je jediným kritériom na začlenenie do MSP.

Grafické údaje, na ktoré je odkaz v tejto kapitole, sú uvedené v prílohe.

3.1 Fyzické osoby

Celkový počet 295 750 registrovaných fyzických osôb pozostáva z 266 903 živnostníkov, to znamená fyzických osôb, ktoré podnikajú podľa živnostenského zákona a sú zapísané v živnostenskom registri, 11 231 osôb podnikajúcich v kategórii slobodné povolania a 17 615 samostatne hospodáriacich roľníkov. V porovnaní s rokom 1998 to znamená nárast u živnostníkov o 3 170, čo je 1,2 %, u slobodných povolání pokles o 1 715, čo je 13,2 % a u samostatne hospodáriacich roľníkov pokles o 1 506, čo je 7,9 %. Dlhodobé údaje ukazujú (graf 3.1) stabilizovaný počet živnostníkov. U slobodných povolání došlo po prvýkrát k výraznému poklesu (graf 3.2) a u samostatne hospodáriacich roľníkov pokračuje trvalý pokles. To znamená, že ku koncu roku 1999 bolo 295 750 ekonomicky činných fyzických osôb, ktoré samostatne podnikali, čo predstavuje podiel na ekonomicky činnom obyvateľstve 10,6 %.

K výrazným zmenám nedošlo ani v odvetvovej štruktúre živnostníkov (graf 3.3). Bol zaznamenaný pokles o 0,4 bodu v odvetví stavebníctva a o 0,1 bodu v sektore priemyselnej výroby a nárast o 0,8 bodu vo vnútornom obchode. Najvýznamnejšie sektory sú vnútorný obchod s 101 550, priemyselná výroba s 49 372 a stavebníctvo s 36 488 živnostníkmi (graf 3.4).

Rozdelenie živnostníkov podľa krajov je v grafe 3.20. Najviac živnostníkov podniká v okresoch Bratislava V (10 894), Žilina (9 697), Nitra (9 073), Bratislava II (8 884) a Bratislava IV (7 745). Najmenšie počty živnostníkov sú v okresoch Medzilaborce (390), Sobrance (492), Poltár (523), Krupina (544) a Turčianske Teplice (617).

3.2 Právnické osoby

K 31. 12. 1999 bolo v registri Štatistického úradu SR evidovaných 58 333 ziskovo orientovaných organizácií - právnických osôb. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol počet právnických osôb nižší o 3,3 %.

V štruktúre ziskových organizácií najväčší podiel tvorili spoločnosti s ručením obmedzeným (77,6 %). Ich počet sa medziročne znížil o 2,3 % (na 45 277). Klesol aj počet štátnych podnikov o 34,9 % (na 97), družstiev o 6 % (na 1 802). Vzrástol len počet akciových spoločností o 3,7 % (na 4 060). V súkromnom vlastníctve bolo 97,9 % ziskových organizácií. Vývoj počtu právnických osôb z hľadiska právnych foriem je v grafe 3.5.

Rozhodujúcu časť z celkového počtu ziskových organizácií tvorili malé podniky 93,2 % (z toho mikropodniky s počtom 0 - 9 zamestnancov 77,2 %). Stredné podniky tvorili 5,6 % a veľké podniky 1,2 %. Počet malých podnikov sa znížil o 1 038, stredných o 49 a veľkých o 99.

Malých súkromných podnikov do 49 zamestnancov bolo 54 349. V tomto počte je 2 938 živnostníkov zapísaných v obchodnom registri. Stredných súkromných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 bolo 3 294. Vývoj počtu malých a stredných podnikov je v grafe 3.6. Zmeny v jednotlivých veľkostných skupinách v rokoch 1996 - 1999 sú uvedené v grafe 3.7. Je tu vidieť pokles u mikropodnikov (0 - 9) o 4,3 bodu, nárast podielu malých podnikov (10 - 49) o 4,3 bodu a nárast podielu stredných podnikov o 0,1 bodu a pokles podielu veľkých podnikov o 0,1 bodu.

Odvetvová štruktúra je uvedená v grafe 3.8. Najviac malých a stredných podnikov pracovalo v oblasti obchodu 25 335, obchodných služieb a peňažníctva 10 690, priemyselnej výroby 8 469 a stavebníctva 4 497. Regionálna štruktúra je uvedená v grafe 3.20 s výrazným maximom v kraji Bratislava.

3.3 Podiel MSP na zamestnanosti

V hospodárstve SR pracovalo priemerne 2 132,1 tisíc osôb v roku 1999. V porovnaní s rokom 1998 zamestnanosť klesla o 3,0 %. Pokles bol o 2,7 percentuálneho bodu väčší ako v roku 1998 a súvisel najmä s poklesom pracovných miest v pôdohospodárstve (o 13,3 %) a priemysle (o 4,8 %). K odvetviám s klesajúcou zamestnanosťou pribudli v roku 1999 aj stavebníctvo (pokles o 7,2 %), doprava, skladovanie, pošta a telekomunikácie (o 2,2 %), peňažníctvo a poisťovníctvo (o 1,3 %) a verejná správa. Rozdelenie zamestnanosti z odvetvového hľadiska je v grafe 3.9.

V rámci kategórie živnostníkov bolo zamestnaných celkovo 445 tisíc pracovníkov, v malých podnikoch 284,8 tisíc pracovníkov a v stredných podnikoch 382,9 tisíc pracovníkov. Zamestnanosť podľa veľkostných kategórií podnikov a jej vývoj v posledných 3 rokoch je uvedená v grafe 3.10.

V kategórii malých podnikov klesla zamestnanosť medziročne o 7,1 % a celkovo za MSP vrátane živnostníkov poklesla zamestnanosť o 4,0 %. Príčinou je zrejme neochota najmä malých podnikov zamestnávať kvôli administratívnej náročnosti a vysokým nákladom, spojenými so zamestnávaním. Podiel na týchto číslach má určite aj nelegálna zamestnanosť. Úloha, ktorú hrá MSP v zamestnanosti, je zrejmä z grafu 3.11. MSP poskytovali v roku 1997 zamestnanie 59,4 % zamestnaného obyvateľstva, čo v roku 1998 pokleslo na 57,1 % a v roku 1999 na 56 %. Tento trend je alarmujúci, pretože práve MSP majú vytvárať nové pracovné miesta.

3.4 Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví

Pridaná hodnota vytvorená v priemysle vzrástla oproti roku 1998 o 7,9 % na 215,6 mld. Sk. Podľa indexu priemyselnej produkcie bola produkcia priemyslu o 3,4 % nižšia ako v roku 1998. Vývoj produkcie priemyslu ovplyvnil pokles produkcie v priemyselnej výrobe (o 5,3 %) a rast v ťažbe nerastných surovín (o 6,4 %) a vo výrobe a rozvoде elektriny, plynu a vody (o 4,4 %).

Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví je v grafe 3.13, kde živnostníci vyprodukovali tržby 580 mld. Sk, malé podniky 580 mld. Sk, stredné podniky 300 mld. Sk a veľké podniky 561 mld. Sk v bežných cenách.

Podnikateľské subjekty v stavebníctve vytvorili v roku 1999 pridanú hodnotu v objeme 31,3 mld. Sk, ktorá bola o 30,4 % nižšia ako v roku 1998. Stavebná produkcia klesla oproti roku 1998 o 25,8 % na 64 mld. Sk. Z celkovej produk-

cie stavebníctva realizovali veľké podniky 22,4 %, stredné podniky 23,4 %, malé podniky 25,9 % a živnostníci 28,3 %. Stavebná produkcia vo všetkých veľkostných skupinách podnikov nedosiahla úroveň roku 1998. Najvýraznejšie poklesla u veľkých podnikov a najmenej u živnostníkov.

V odvetviach trhových služieb pridaná hodnota vzrástla medziročne o 1,9 % na 364,9 mld. Sk. Jej vývoj ovplyvnil rast v odvetviach pošta a telekomunikácie (o 6,3 %) a ostatné služby (o 6,1 %) a pokles v obchode o (0,4 %) a doprave (o 2 %).

Tržby veľkoobchodu sa medziročne zvýšili o 4,6 % na 752,8 mld. Sk. Viac ako tri štvrtiny tržieb veľkoobchodu realizovali malé podniky (45,9 %) a živnostníci (37 %). Podiel stredných podnikov tvoril 13,5 % a najnižší bol podiel veľkých podnikov (3,6 %). Úroveň roku 1998 nedosiahli tržby veľkých podnikov (pokles o 41,9 %). Tržby ostatných veľkostných skupín rástli rýchlejšie ako v priemere za odvetvie.

Tržby za maloobchodný predaj medziročne rástli o 5,4 % na 442,1 mld. Sk. Tempo rastu bolo miernejšie ako v roku 1998 (o 2,8 bodu). Prevažnú časť tržieb maloobchodu realizovali živnostníci (43,8 %) a malé podniky (26,7 %). Veľké podniky zabezpečili 13,6 % a stredné podniky 15,9 % z celkového objemu tržieb maloobchodu.

Tržby za prepravu tovarov a osôb vzrástli oproti roku 1998 o 8,4 % na 38,5 mld. Sk. Viac ako polovicu služieb realizovali živnostníci (51,1 %). Podiel malých podnikov tvoril 21,2 %, stredných podnikov 24,2 % a veľkých podnikov 3,5 %.

Tržby z predaja služieb pošty a telekomunikácií dosiahli 34,4 mld. Sk. Súkromný sektor realizoval 35,3 % tržieb.

Ubytovacie zariadenia realizovali tržby v objeme 4,1 mld. Sk.

Tržby za ostatné trhové služby medziročne rástli o 0,4 % na 117,8 mld. Sk. Najväčší podiel realizovali malé podniky (45,2 %) a živnostníci (30,1 %). Podiel stredných podnikov tvoril 14,5 % a veľkých 10,2 %. Objem tržieb malých, stredných a veľkých podnikov nedosiahol úroveň roku 1998. U živnostníkov medziročne vzrástli o 9,4 %.

3.5 Podiel MSP na exporte a importe

V zahraničnom obchode sa v priebehu roku 1999 udržiaval výrazný predstih tempa rastu vývozu pred rastom dovozu. Pri medziročnom zvýšení vývozu

tovarov o 11,8 % vzrástol dovoz len o 1,6 %. V porovnaní s rokom 1998 sa rast vývozu u MSP znížil o 4,8 percentuálneho bodu a dovozu o 15,3 percentuálneho bodu. Záporné saldo zahraničného obchodu 45,7 mld. Sk bolo o 37,2 mld. Sk nižšie ako v roku 1998.

Malé a stredné podniky sa podieľajú významnou mierou aj na zahraničnom obchode. Vývoj exportu z hľadiska veľkostných kategórií podnikov je v grafe 3.14. Celkový podiel MSP na exporte je 30,5 % (graf 3.15). MSP sú úmerne zastúpené v exporte do najdôležitejších oblastí (graf 3.16). Relatívny pokles podielu MSP je v exporte - 14,8 % (zo 45,3 % v r. 1998 na 30,5 % v r. 1999). Tento bol spôsobený prudkou expanziou exportu niektorých veľkých podnikov napr. VW Bratislava. Z národohospodárskeho hľadiska je pozitívny pokles importu MSP, kde z 53,9 % v roku 1998 klesol podiel na 43,7 %. Medziročný vývoj objemu importu je v grafe 3.17 a podiel jednotlivých veľkostných kategórií podnikov na importe je v grafe 3.18.

3.6 Dynamika vývoja MSP

V roku 1999 bolo zaregistrovaných 38 619 nových živnostníkov a 9 583 malých a stredných podnikov. Podiel novovydaných živnostenských oprávnení na celkovom počte živnostníkov je 14,5 % a právnických osôb 16,6 %. Disproporcie sú však v počte vydaných živnostenských oprávnení a počte aktívnych právnických osôb v štatistickom registri podnikov. To je podľa nášho názoru do značnej miery spôsobené tým, že značná časť žiadateľov o živnostenské oprávnenie nezačne vôbec podnikat', alebo u právnických osôb neprebehne registrácia na súde. Rozdelenie právnických osôb MSP uvedené podľa roku vzniku v grafe 3.19 poukazuje na to, že dlhodobý rastový trend sa v roku 1998 zmenil na pokles. Počet zrušených živnostenských oprávnení v roku 1999 bol 25 564.

3.7 Podmienky pre novovznikajúce podniky - výsledky výberového zisťovania

Pre detailnejšiu analýzu vývoja novovzniknutých podnikov sme spolupracovali so Štatistickým úradom SR na výberovom zisťovaní reprezentatívneho panelu 1 315 podnikov, ktorý sa vykonal koncom roku 1999. Predmetom analýzy boli aktívne podniky (právnické a fyzické osoby), ktoré vznikli v roku 1998. Najdôležitejšie zistenia sú nasledovné (kde rok znamená rok vzniku podniku).

V roku 1998 vzniklo na Slovensku spolu 31 066 aktívnych nových podnikov (zaregistrovalo sa 42 811, z nich bolo aktívnych 31 066). V porovnaní s predchádzajúcim rokom (38 941 aktívnych podnikov) bol zaznamenaný pokles o viac ako 20 %.

Veľkosť podnikateľských subjektov (fyzických osôb) sa zmenila - v roku 1998 bola priemerná veľkosť 1,7 zamestnancov (v roku 1997 bola 2,1 a v roku 1996 - 2,6), teda zaznamenali sme už druhý rok po sebe pokles.

Podiel na celkovej zamestnanosti, ktorý vytvárajú zamestnanci na plný úväzok, v novovzniknutých podnikoch od roku 1995 neustále klesá - z úrovne 74,9 % v januári 1995 až na úroveň 55,9 % v roku 1998.

Podiel novozałożených podnikov s účasťou zahraničného kapitálu na prírastku celkovej zamestnanosti bol v roku 1998 10,4 % (1997: 16,3 %).

Pri monitorovaní podmienok rozvoja malého a stredného podnikania sme skúmali problémy novozałożených podnikov súvisiace s ponukou resp. dopytom na trhu. Žiadne problémy súvisiace s realizáciou produkcie (predajom výrobkov alebo služieb) a s rozvojom výroby (rozvíjaním podnikateľských aktivít) deklarovalo v roku 1998 40,2 % všetkých novozałożených podnikov (34,1 % právnických osôb a 41,7 % fyzických osôb).

Problémy s realizáciou produkcie alebo s rozvojom výroby, teda buď s ponukou služieb a predaja výrobkov alebo s nemožnosťou uspokojenia dopytu (problémy s rozvíjaním podnikateľských aktivít) mala v roku 1998 takmer jedna štvrtina (23,6 %) všetkých novozałożených podnikov (21,9 % právnických osôb a 24,1 % fyzických osôb, čo v oboch prípadoch znamenalo pokles o 6 % resp. 2,3 %).

Podľa výsledkov zisťovania najviac postihnutou skupinou novozałożených podnikov sú tie podniky, ktoré majú problémy s realizáciou produkcie a aj s rozvojom výroby. Takýchto podnikov bolo v roku 1998 36,2 % (44,0 % právnických osôb a 34,2 % fyzických osôb), čo bol oproti roku 1997 nárast v celom súbore o 4,0 % a v porovnaní s rokom 1996 nárast až o 8,7 %.

Pri hlbšej analýze príčin problémov s rozvojom výroby zistíme, že na nedostatok kapitálu sa sťažuje 65 % podnikateľov (nárast oproti roku 1997 o 4 %).

Obmedzený prístup k úveru v celom súbore uviedlo v roku 1998 24 % respondentov (pokles oproti roku 1997 o 9 %).

Sťažnosti na platobnú neschopnosť poklesli v roku 1998 na Slovensku v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 4 % a dosiahli úroveň 47 %.

Nedostatok kvalifikovaných pracovníkov uvádzalo iba 7 % podnikateľov. Nedostatok technológie je problémom pre 12 % podnikateľov na Slovensku.

Vysoké daňové zaťaženie je problém, na ktorý sa v roku 1998 sťažovalo 70 % - 80 % podnikateľov (1997: 60 % - 70 %). Predovšetkým 80,7 % právnických osôb a 69,2 % fyzických osôb (1997: 70,0 % resp. 59,2 %).

Neprehľadné legislatívne prostredie uvádza takmer polovica - 48,1 % (1997: 40,1 %) podnikateľov - právnických osôb, a viac ako tretina 34,8 % (1997: 29,7 %) fyzických osôb.

Administratívne bariéry obmedzujú v podnikaní 42,9 % právnických osôb (1997: 30,8 %) ale iba 28,9 % (1997: 25,8 %) fyzických osôb.

Etika podnikania (nespolahlivosť partnera) ako jav, ktorý sprevádza podnikateľské aktivity, najmä jeho negatívna podoba, sa vyskytuje často, uvádza ho viac ako polovica - 52,3 % (1997: 44,9 %) právnických osôb a viac ako tretina fyzických osôb - 34,4 % (1997: 34,4 %).

3.8 Regionálne hľadisko

V grafe 3.20 je uvedený percentuálny podiel živnostníkov, malých a stredných podnikov v rozdelení podľa krajov. Z hľadiska ekonomickej aktivity regiónu je významný pomer počtu jednotlivých podnikov na počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Toto porovnanie je v grafe 3.21, kde je výrazný vysoký pomer najmä v kraji Bratislava. To korešponduje s celkovou hospodárskou úrovňou krajov vyjadrenou tvorbou HDP, ako to ukazuje graf 3.22 a produkciou v jednotlivých odvetviach ako ukazuje graf 3.23.

3.9 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska - zhrnutie

Podiel na hrubej produkcii stúpol u malých a stredných podnikov a klesol u veľkých podnikov (graf 3.24), pričom u MSP je absolútny nárast.

Podobná situácia je aj pri tvorbe pridanej hodnoty, kde podiel stúpol u malých a klesol u stredných a veľkých podnikov (graf 3.25).

Z hľadiska zamestnanosti u malých podnikov zamestnanosť výrazne klesla až o 7,1 %, u stredných podnikov bol tiež zaznamenaný pokles a u živnostníkov a veľkých podnikov nevýznamne stúpila (graf 3.26). Neustále klesá počet zamestnaných osôb v novovznikajúcich podnikoch.

Zisk pred zdanením vo všetkých skupinách podnikov vykazuje nárast voči predchádzajúcemu roku (graf 3.27). Napriek tomu vývoj investícií v malých a stredných podnikoch je poddimenzovaný a nereflektuje potrebu reštrukturalizácie a prechodu k novým technológiám (graf 3.28).

V rozhodujúcich ekonomických parametroch sa u živnostníkov, malých a stredných podnikov v poslednom období prejavuje stagnácia, zatiaľ čo z hľadiska nevyhnutnosti reštrukturalizácie ekonomiky a riešenia nezamestnanosti by sa mali vytvárať podmienky na ich rast. Vo veľkej miere sa jedná o legislatívne a administratívne úpravy, ktoré sa prispôbujú potrebám veľmi pomaly alebo tieto potreby ignorujú. Na druhej strane je možné pozorovať pozitívne trendy najmä v kvalitatívnych ukazovateľoch ako napr. podiel na hrubej produkcii, pridanej hodnote resp. raste produktivity.

4. Štátna podpora MSP

4.1 Ministerstvo hospodárstva SR

MH SR bolo v roku 1999 garantom a koordinátorom mnohých aktivít týkajúcich sa problematiky malého a stredného podnikania. Aktivity v tejto oblasti sa odvíjali v uplynulom roku v súlade so zákonom NR SR č. 100/1995 Z.z. o štátnej podpore MSP. Účelom tohto zákona bola úprava štátnej podpory MSP, ktorej cieľom bol rozvoj a stabilizácia podnikania v štruktúre národného hospodárstva. Zákon určoval zásady a podmienky poskytovania podpory zo strany štátu, ako aj účel a formy podpory. Štátna podpora sa v roku 1999 realizovala v niekoľkých oblastiach.

a) Oblasť stratégie a rozvoja malého a stredného podnikania

Aktivity, ktoré vyvíja MH SR v oblasti podpory MSP, boli uskutočňované v súlade s Programovým vyhlásením vlády, v ktorom sú vytýčené hlavné ciele podpory MSP až do roku 2002. Rozvoj MSP sa zabezpečoval v uplynulom roku aj prostredníctvom štátnych rozvojových programov určených na podporu a rozvoj MSP.

b) Oblasť spolupráce s medzinárodnými inštitúciami

Ministerstvo hospodárstva SR v tejto oblasti pôsobí ako jeden z gestorov za slovenskú stranu. Okrem aktivít v oblasti integrácie do európskych štruktúr zabezpečuje spoluprácu s medzinárodnými organizáciami v oblasti MSP, predovšetkým OECD, SEI, UNIDO a EHK.

c) Oblasť tvorby inštitucionálneho prostredia na podporu MSP

Ministerstvo hospodárstva SR ako jeden zo zakladateľov metodicky usmerňuje činnosť Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) a rozvoj siete regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC) a podnikateľských inovačných centier (BIC) s cieľom podpory manažérskych, marketingových, finančných a technických schopností jednotlivca na uplatnenie sa v oblasti MSP. Za účelom zefektívnenia činnosti v oblasti MSP sa MH SR v roku 1999 stalo hlavným iniciátorom a zakladateľom Rady vlády pre malé a stredné podnikanie. Úlohou Rady je okrem iného aj zabezpečovanie zlepšenia koordinácie právnych a regulačných úprav na úrovni vládnych orgánov.

d) Oblasť legislatívy a regulatórnych opatrení

Ako už bolo spomenuté, MH SR koordinuje spoluprácu s orgánmi štátnej správy a príslušnými inštitúciami v rámci SR. Inicjuje a zabezpečuje tiež kooperáciu so zahraničnými inštitúciami a poradenskými firmami. Významným krokom v oblasti tvorby legislatívy a regulatórnych opatrení bolo v minulom roku iniciovanie zákona o priemyselných parkoch a zónach, prijatím ktorého sa sleduje najmä zvýšenie prílevu zahraničných investícií, zakladanie nových inovačných firiem, tvorba nových pracovných miest atď.

e) Oblasť zabezpečovania finančných zdrojov pre MSP

Jednou z veľmi dôležitých aktivít MH SR je zabezpečovanie finančných zdrojov pre MSP. Finančné prostriedky, ktoré každoročne požaduje rezort hospodárstva na podporu MSP zo štátneho rozpočtu, sú určené na finančné krytie programov štátnej podpory MSP, ktorých je vyhlasovateľom. Programy štátnej podpory vyhlásené na rok 1999 schválila vláda SR v súlade s platnou legislatívou v tejto oblasti a ich realizátormi boli Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania a Slovenská záručná a rozvojová banka. MH SR pravidelne predkladá vláde SR Správu o priebehu realizácie podporných finančných programov za príslušný polrok, v rámci ktorej sa vyhodnocuje aktuálny stav a prínosy štátnej podpory pre tento sektor hospodárstva.

f) Podpora a rozvoj MSP na úrovni regiónov SR

Podpora projektov MSP na úrovni regiónov sa v roku 1999 realizovala v zmysle uznesenia vlády SR č. 285/1999.

Jednotlivé projekty boli schvaľované v rámci medzirezortnej komisie, kde malo zástupcu aj MH SR. Finančné prostriedky boli použité na projekty podporujúce malé a stredné podnikanie, na projekty dobudovania infraštruktúry, cestovného ruchu, ekologických stavieb, ako aj na činnosť krajských a okresných regionálnych rozvojových agentúr.

4.2 Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

NARMSP koordinuje aktivity zamerané na podporu rozvoja MSP a plní funkciu všestranného informačného centra pre podnikateľov na domácej i zahra-

ničnej úrovni, organizátora vzdelávacích a poradenských programov a realizátora širokého spektra finančných podporných programov pre MSP. Pri zabezpečovaní svojich aktivít úzko spolupracuje s inštitúciami, ktoré sa orientujú na podporu rozvoja MSP na Slovensku.

Poradenstvo a vzdelávanie sú dôležitou súčasťou systému podpory malého a stredného podnikania v Slovenskej republike. Preto aj v roku 1999 Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania realizovala programy zamerané na poskytovanie poradenských služieb a organizáciu školení a seminárov pre MSP, s cieľom zvýšiť ich podnikateľské a manažérske schopnosti. V roku 1999 rozšírila NARMSP spektrum podporných programov pre MSP o nový grantový program implementácie systémov riadenia kvality - KVALITA, ktorý bol financovaný zo štátneho rozpočtu SR. Cieľom programu je posilnenie konkurencieschopnosti sektora MSP zvyšovaním kvality výrobkov a služieb a nárast počtu MSP certifikovaných podľa noriem ISO 9000.

Vytváranie podmienok na prenikanie slovenských malých a stredných podnikov na nové trhy v zahraničí a podpora ich exportných schopností predstavuje významný prínos pre celé národné hospodárstvo. Významnú úlohu tu zohráva Euro Info Centrum (EIC), ktoré patrí do siete informačných centier Európskej komisie. Významným úspechom v uplynulom roku bola spolupráca pri príprave projektu s RPIC Prešov na vytvorenie nového EIC. Tento projekt bol úspešný vo verejnej súťaži vyhlásenej Európskou komisiou a v RPIC Prešov vzniklo druhé EIC na Slovensku.

Oblasť poskytovania finančných podporných programov pre malých a stredných podnikateľov sa už tradične zaradila medzi najžiadanejšie aktivity NARMSP. Národná agentúra realizuje finančné podporné programy pre malých a stredných podnikateľov, ktoré im umožňujú získať úvery za výhodnejších „mäkkých“ podmienok, a tým pomáhajú malým a stredným podnikateľom preklenúť nedostatok kapitálu na finančnom trhu.

NARMSP sa aktívne zúčastňovala aj na príprave a realizácii Národného programu pre implementáciu *acquis communautaire* (NPAA), ktorý predstavuje súbor opatrení, ktoré je potrebné z našej strany realizovať počas predvstupovej fázy do EÚ. Okrem uvedeného došlo v minulom roku aj k bilaterálnemu screeningovému rokovaniu so zástupcami EÚ. Kapitola - MSP bola v máji t.r. na rokovaní s EÚ predbežne uzatvorená.

4.2.1 Poradenstvo a vzdelávanie

Poradenstvo a vzdelávanie sú dôležitou súčasťou systému podpory malého a stredného podnikania v Slovenskej republike. Preto aj v roku 1999 Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania realizovala programy zamerané na poskytovanie poradenských služieb a organizáciu školení a seminárov pre MSP, s cieľom zvýšiť ich podnikateľské a manažérske schopnosti. Podporné programy boli financované aj zo štátneho rozpočtu SR.

Na regionálnej úrovni boli programy implementované prostredníctvom inštitucionálnej podpornej siete 12 regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC) a 4 podnikateľských a inovačných centier (BIC).

RPIC/BIC poskytovali záujemcom o podnikanie a existujúcim malým a stredným podnikateľom komplexný poradenský a informačný servis v oblastiach súvisiacich s podnikaním.

a) Poradenské a informačné služby

Finančné prostriedky na realizáciu programu poradenstva financovaného zo štátneho rozpočtu SR boli uvoľnené až v decembri 1999. Napriek tomu RPIC/BIC kontinuálne zabezpečovali poskytovanie poradenských služieb pre začínajúcich a existujúcich MSP v priebehu celého II. polroka.

V rámci podporného programu financovaného zo štátneho rozpočtu SR, sieť RPIC a BIC v roku 1999 poskytla 1 587 informatívnych a 2 755 odborných konzultácií začínajúcim podnikateľom, záujemcom o podnikanie aj z radov nezamestnaných a existujúcim podnikateľom. Z celkového počtu 10 824 informatívnych a odborných konzultácií poskytnutých v roku 1999, 42 % konzultácií bolo dotovaných zo štátneho podporného programu. S príspevkom zo štátneho rozpočtu centrá vypracovali 132 (28 %) a posúdili 173 (45 %) podnikateľských plánov.

b) Vzdelávanie

V priebehu roka centrá zorganizovali 6 školení, ktoré boli plne alebo čiastočne financované zo ŠR v rámci podporných programov vzdelávania a školení pre MSP, začínajúcich podnikateľov a záujemcov o podnikanie. Školenia a semináre boli obsahovo zamerané na podporu rozvoja MSP, tvorbu podnikateľského plánu a prípravu na podnikanie pre rôzne sociálne skupiny (nezamestnaných, mladých, ženy). Na školeniach sa zúčastnilo celkovo 126 záujemcov.

c) Podpora zavádzania systémov riadenia kvality

V roku 1999 rozšírila NARMSP spektrum podporných programov pre MSP o nový grantový program implementácie systémov riadenia kvality - KVALITA, ktorý bol financovaný zo štátneho rozpočtu SR. Cieľom programu je posilnenie konkurencieschopnosti sektora MSP zvyšovaním kvality výrobkov a služieb a nárast počtu MSP certifikovaných podľa noriem ISO 9000.

Z celkového počtu 14 žiadostí podaných podnikmi Komisia pre pridelenie grantov kladne rozhodla o pridelení 4 grantov na poradenstvo a vzdelávanie a 5 grantov na certifikačný proces v prípade 7 podnikov. Celkovo sa o granty uchádzalo 9 podnikov. Do konca roka 1999 boli zrealizované 3 granty na poradenstvo a vzdelávanie a 2 granty na certifikačný proces celkovo pre 3 podniky.

4.2.2 CEPAC Slovensko

Združenie CEPAC Slovensko je Centrum pre patronát a dlhodobú starostlivosť o začínajúcich podnikateľov. Má právny štatút združenia neziskového typu. Zakladajúcimi členmi združenia sú Národný úrad práce, NARMSP a CEPAC Soissons (Francúzsko) - neziskové združenie zamerané na vzdelávanie nezamestnaných.

Cieľom združenia CEPAC Slovensko je prispievať k rozvoju malého a stredného podnikania na Slovensku formou Komplexného vzdelávaco-poradenského programu, ktorý je určený hlavne pre nezamestnaných.

V rámci Komplexného vzdelávacieho a poradenského programu v roku 1999 RPIC a BIC v spolupráci so združením CEPAC Slovensko pripravili 37 kurzov pre nezamestnaných, ktorí majú záujem a schopnosti založiť si vlastný podnik. Program absolvovalo celkovo 530 nezamestnaných. V tom istom období založili absolventi programu 206 nových podnikov.

V období rokov 1995 - 1999 absolvovalo program celkovo 2 089 nezamestnaných v 147 kurzoch. Bolo založených 961 nových podnikov. V rámci nových podnikov bolo vytvorených 326 ďalších pracovných miest. Nové zamestnanie si našlo 385 absolventov programu.

Program bol financovaný zo zdrojov zakladajúcich členov, pričom zdroje poskytnuté Národným úradom práce tvorili 87,8 %. (grafy 4.1, 4.2, 4.3)

4.3 Ministerstvo financií SR

V zmysle kompetencií stanovených zákonom č. 347/1990 Zb. v znení neskorších predpisov je Ministerstvo financií SR tvorcom a prostredníctvom daňových úradov aj vykonávateľom daňových predpisov. V rámci tejto kompetencie je jeho podporná funkcia vo vzťahu k rozvoju MSP veľmi významná. Prejavuje sa hlavne v možnostiach poskytovania určitých daňových úľav resp. oslobodení. Takéto úľavy boli hlavne:

- zľavy a oslobodenia od dane z príjmov podľa zákona č. 286/1992 Zb. v znení neskorších predpisov,
- oslobodenie od dane z príjmov podľa nariadenia vlády SR č. 192/1998 Z. z.

Podľa informácií Ústredného daňového riaditeľstva SR, ako aj Ministerstva financií SR, neboli údaje o týchto úľavách za rok 1999 do času spracovania tejto správy komplexne spracované.

Z informácie Ústredného daňového riaditeľstva SR vyplynulo, že v roku 1998 boli poskytnuté nasledujúce zľavy na dani:

Počet a výška zliav na dani z príjmov fyzických a právnických osôb podľa zákona č. 286/1992 Zb. v znení neskorších predpisov

	<i>Fyzické osoby</i>		<i>Právnické osoby</i>	
	<i>Počet</i>	<i>Výška v mil. Sk</i>	<i>Počet</i>	<i>Výška v mil. Sk</i>
Podľa § 35	917	9,7	1 612	1 134,6
Podľa § 41ods.16	16 251	168,05	-	-

V roku 1998 bolo možné uplatniť aj oslobodenie od dane z príjmov právnických osôb podľa nariadenia vlády SR č. 192/1998 Z.z., podľa ktorého si oslobodenie neuplatnil žiadny daňový subjekt.

Údaje za rok 1999 budú k dispozícii po termíne spracovania správy a budú zahrnuté do Správy o stave a rozvoji MSP za rok 2000.

4.4 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Politika trhu práce, ktorú zabezpečuje MPSVR SR prostredníctvom výkonných orgánov Národného úradu práce, ktorými sú krajské a okresné úrady práce, uplatňuje viacero nástrojov hospodárskej a sociálnej politiky. Zdrojom financova-

nia týchto nástrojov je rozpočet Národného úrad práce, ktorého prostriedky sa využívajú na pasívnu a aktívnu politiku trhu práce. Treba poznamenať, že nejde bezprostredne o nástroje podporujúce malé a stredné podnikanie, ale všeobecne o nástroje podporujúce zamestnanosť. Ani evidencia použitia prostriedkov v tejto oblasti neumožňuje špecifikovať množstvo prostriedkov použitých na tvorbu pracovných miest v oblasti MSP. Z hľadiska podpory malého a stredného podnikania sú najdôležitejšie nástroje aktívnej politiky trhu práce, ktoré v posledných rokoch zaznamenávajú výrazne klesajúci trend. Ich vývoj od roku 1995 (ešte ako prostriedky na aktívnu politiku zamestnanosti) dokumentuje nasledujúci podiel na celkovo vynaložených prostriedkoch politiky trhu práce, resp. politiky zamestnanosti:

Ukazovateľ	1995	1996	1997	1998	1999
Výdavky na aktívnu politiku trhu práce v mil. Sk	3 939	4 290	3 099	2 289	474
% z výdavkov na politiku trhu práce realizovaných úradmi práce	65,8	58,3	43,7	29,4	6,1

Klesajúci trend vo vývoji uvedeného podielu dokumentujú absolútne čiastky použité na pasívnu a aktívnu politiku trhu práce za posledné dva roky:

v mil. Sk

Rok	pasívna politika	aktívna politika	výdavky celkom
1997	3 989	3 099	7 088
1998	5 485	2 289	7 774
1999	7 292	474	7 766

Tento stav bol zapríčinený hlavne absolútnym vzrastom počtu nezamestnaných, ako aj absolútnym zvýšením podpory v nezamestnanosti.

Aj vývoju poklesu objemu použitých prostriedkov na výdavky na dohodnuté pracovné miesta v porovnaní s výdavkami na spoločensky účelné pracovné miesta podľa predchádzajúcej legislatívy bol v roku 1999 výrazný:

Úhrada nákladov na spoločensky účelné pracovné miesta (SUPM), resp. dohodnuté pracovné miesta

SUPM/dohodnuté pracovné miesta	1995	1996	1997	1998	1999
počet pracovných miest	46 866	25 685	18 775	22 793	3 693
výška príspevku (tis. Sk)	2 698 649	2 256 913	1 297 182	926 979	133 069

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že výdavky na dohodnuté pracovné miesta tvoria najvýznamnejšiu časť prostriedkov aktívnej politiky trhu práce, keď ich podiel tvoril v roku 1999 28,1 % z celkového objemu výdavkov aktívnej politiky trhu práce.

Z hľadiska objemu použitých prostriedkov je druhým najvýznamnejším nástrojom príspevok na dohodnuté verejnoprospešné pracovné miesta, kde bolo v roku 1999 použitých 22,2 % z celkového objemu výdavkov aktívnej politiky trhu práce. Vývoj tohto ukazovateľa bol nasledujúci:

Úhrada nákladov na dohodnuté verejnoprospešné pracovné miesta (VPP)

<i>VPP</i>	<i>1995</i>	<i>1996</i>	<i>1997</i>	<i>1998</i>	<i>1999</i>
počet pracovných miest	44 342	35 856	29 305	34 214	8 630
výška príspevku (tis. Sk)	788 993	1 332 013	1 028 399	674 309	105 332

Aktívna politika trhu práce využíva aj ďalšie nástroje, ktoré prispievajú, či už priamo alebo nepriamo, na podporu resp. rozvoj MSP. Sú to hlavne výdavky na rekvalifikáciu, výdavky na udržanie pracovných miest, výdavky na zamestnanie občanov so ZPS, výdavky na vypracovanie projektov na oživenie zamestnanosti a výdavky na podnikateľské projekty zamestnanosti.

4.5 Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

MDPT SR v súčinnosti so SZRB, š.p.ú., realizuje Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy, kde ako forma podpory môže byť podnikateľom poskytnutá záruka na úver, resp. nenávratný finančný príspevok na úhradu časti úrokov z úveru. V roku 1999 z tohto programu bolo poskytnutých 3,5 mil. Sk dvom podnikateľským subjektom vo forme finančného príspevku. Záruky poskytnuté neboli, nakoľko o takúto formu podpory neprejavil záujem žiaden podnikateľský subjekt.

4.6 Ministerstvo pôdohospodárstva SR

V spolupráci so SZRB, š.p.ú., realizuje 2 špecializované záručné programy pre podnikateľov v poľnohospodárstve a štátny odvetvový program podpory MSP v poľnohospodárstve. V roku 1999 bolo z týchto programov poskytnutých 45 záruk vo výške 96,5 mil. Sk a 4 príspevky vo výške 1,2 mil. Sk.

4.7 Bankové inštitúcie a fondy

4.7.1 Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú.

a) Záručné programy a príspevkové programy

Príspevkové programy na podporu malého a stredného podnikania a záručné programy sa realizujú prostredníctvom Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, š.p.ú. (SZRB), vrátane záručného programu NARMSP financovaného Programom PHARE.

b) Záručné programy

SZRB realizuje podporu podnikateľských subjektov 13 záručnými programami. Záruku je možné poskytnúť do výšky 85 % istiny úveru do maximálnej výšky úveru 100 mil. Sk prostredníctvom niektorého zo záručných programov. Celkom bolo v záručných programoch pre malé a stredné podnikanie v roku 1999 akceptovaných 53 žiadostí s celkovou výškou poskytnutých záruk 92 743 tis. Sk.

Názov programu	Kumulatív k 31.12.1998	Rok 1999	Kumulatív k 31.12.1999
Program podpory MSP			
- počet akceptovaných žiadostí	436	2	438
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	3 056 272	-56153	3 000 119
Program PHARE			
- počet akceptovaných žiadostí	111	-1	110
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	212 795	-5880	206 915
Program podpory MSP v oblasti poľnohospodárstva			
- počet akceptovaných žiadostí	47	3	50
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	137 828	19300	157 128
Program podpory MSP formou preberania záruk vo vybraných regiónoch			
- počet akceptovaných žiadostí	16	2	18
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	62 154	15000	77 154
Program podpory MSP formou preberania záruk na tuzemský finančný leasing			
- počet akceptovaných žiadostí	9	0	9
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	50 650	0	50 650
Program na podporu rozvoja zdravotníckych služieb			
- počet akceptovaných žiadostí	2	0	2
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	3 210	0	3 210

<i>Názov programu</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1998</i>	<i>Rok 1999</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1999</i>
Program na podporu podnikania formou poskytovania záruk na prevádzkové úvery			
- počet akceptovaných žiadostí	13	4	17
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	36 233	22800	59 033
Program podpory na zabezpečenie sezónnych poľnohospodárskych. prác			
- počet akceptovaných žiadostí	1 499	42	1 541
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	2 860 278	96544	2 956 822
Program na podporu rozvoja remeselnej výroby zameranej na služby pre obyvateľstvo formou poskytnutia záruk			
- počet akceptovaných žiadostí	8	1	9
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	11 313	1600	12 913
Program na podporu ochrany životného prostredia formou poskytovania záruk			
- počet akceptovaných žiadostí	2	0	2
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	53 250	0	53 250
Program na podporu inovácie výroby formou záruk a finančných príspevkov			
- počet akceptovaných žiadostí	1	0	1
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	2 550	0	2 550
MSP spolu			
- počet akceptovaných žiadostí	11	2186	2 197
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	67 113	6 512 631	6 579 744
Program podpory podnikania formou preberania protizáruk na zahraničné úvery			
- počet akceptovaných žiadostí	2	0	2
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	50 468	-468	50 000
Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy v SR			
- počet akceptovaných žiadostí	2	0	2
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	48 570	0	48 570
Celkom záručné programy			
- počet akceptovaných žiadostí	2 152	53	2 205
- výška poskytnutých záruk v tis. Sk	6 620 296	92 743	6 713 039

c) Príspevkové programy

Programy sú realizované poskytovaním nenávratných finančných príspevkov v rámci vládou vyhlásených rozvojových programov, čím pomáhajú znížiť

úrokové zaťaženie podnikateľov v tých oblastiach, ktoré sú pre stabilitu ekonomiky najpotrebnejšie. Nenávratný finančný príspevok SZRB realizuje prostredníctvom 9 príspevkových programov. Počas roka 1999 bolo vyplatených spolu 45 príspevkov v celkovej výške 64 970 tis. Sk.

<i>Názov programu</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1998</i>	<i>Rok 1999</i>	<i>Kumulatív k 31.12.1999</i>
Program podpory cestovného ruchu v SR IV.			
- počet vyplatených fin. príspevkov	334	34	368
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	258 129	29 230	287 359
Program podpory ekonomických aktivít vedúcich k úspore energie a dovážaných surovín			
- počet vyplatených fin. príspevkov	61	0	61
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	151 867	0	151 867
Program znižovania spotreby energie v bytových domoch a bytoch			
- počet vyplatených fin. príspevkov	34	0	34
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	19 538	4 034	23 572
Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy v SR			
- počet vyplatených fin. príspevkov	3	0	3
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	23 166	5 618	28 784
Program obnovy vozového parku Slovenskej autobusovej dopravy			
- počet vyplatených fin. príspevkov	33	0	33
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	5 185	15 510	20 695
Program podpory MSP pri využívaní výsledkov vedy a techniky - PATENT			
- počet vyplatených fin. príspevkov	0	1	1
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	0	1 048	1 048
Program REGIÓN			
- počet vyplatených fin. príspevkov	0	4	4
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	0	4 762	4 762
Program podpory malých začínajúcich podnikateľov - ŠTART			
- počet vyplatených fin. príspevkov	1	1	2
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	1 651	2 722	4 373

Názov programu	Kumulatív k 31.12.1998	Rok 1999	Kumulatív k 31.12.1999
Program podpory postupného vylúčenia látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu - OZÓN			
- počet došlých žiadostí o poskytnutie fin. príspevku	0	2	2
- počet prisľúbených fin. príspevkov	0	0	0
Celkom príspevkové programy			
- počet vyplatených fin. príspevkov	530	45	575
- výška vyplatených fin. príspevkov v tis. Sk	564 576	64 970	629 546

d) Úverový program Podpora

S cieľom podpory malého a stredného podnikania vyhlásila SZRB s účinnosťou od 1. 6. 1997 úverový program Podpora. O úver môže požiadať malý alebo stredný podnikateľ (fyzická alebo právnická osoba). Žiadateľovi, ktorý splní kritériá programu, môže byť poskytnutý úver do výšky 7 mil. Sk s dobou splatnosti do 7 rokov, s pevnou úrokovou sadzbou 10,5 % s možnosťou odkladu splátok istiny úveru do 1 roka od prvého čerpania úveru. Poskytnutý úver možno použiť na investičné alebo investično-prevádzkové účely. Úverový program Podpora sa realizuje v spolupráci s Istrobankou, a.s. a Poštovou bankou, a.s.

e) Úverový program Rozvoj

Tento program je financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau. Nový úverový produkt bol uvedený na bankový trh s účinnosťou od 1. 9. 1998. Umožňuje podnikateľovi získať investično-prevádzkový úver s maximálnou výškou 3 mil. DEM v ekvivalente slovenských korún. V súčasnej dobe je úroková miera pre tento druh úveru 13,5 % ročne. Z úveru je možné financovať 75 % projektovaných nákladov. Maximálna doba splatnosti úveru je 10 rokov s možnosťou odkladu splátok istiny do 1 roka.

Názov programu	Kumulatív k 31.12.1998	Rok 1999	Kumulatív k 31.12.1999
Program PODPORA			
- počet došlých žiadostí o úvery	182	52	234
- výška úverov u doručených žiadostí v tis. Sk	940 800	249 936	1 190 736
- počet akceptovaných úverov	134	25	159
- výška akceptovaných úverov celkom (ÚPÚ + SZRB) v tis. Sk	677 793	121 626	799 419

Názov programu	Kumulatív k 31.12.1998	Rok 1999	Kumulatív k 31.12.1999
Program ROZVOJ			
- počet došlých žiadostí o úvery	41	45	86
- výška úverov u doručených žiadostí v tis. Sk	556 175	679 441	1 235 616
- počet akceptovaných úverov	21	37	58
- výška akceptovaných úverov celkom (ÚPÚ + SZRB) v tis. Sk	214 825	416 716	631 541
Úverové programy spolu			
- počet došlých žiadostí o úvery	223	97	320
- výška úverov u doručených žiadostí v tis. Sk	1 496 975	929 377	2 426 352
- počet akceptovaných úverov	155	62	217
- výška akceptovaných úverov celkom (ÚPÚ + SZRB) v tis. Sk	892 618	538 342	1 430 960

f) Úverový program Ekológia

Úverový program Ekológia na podporu MSP je financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau. Úverový produkt bol uvedený na trh od 1. 9. 1999. Z úveru je možné financovať 75 % projektovaných nákladov. Maximálna výška úveru je 58 mil. Sk s úrokovou sadzbou 13,5 % p.a. Maximálna doba splatnosti úveru je do 31. 12. 2007.

4.7.2 Fond na podporu zahraničného obchodu

Fond na podporu zahraničného obchodu (FPZO) bol zriadený zákonom NR SR č. 379/1996 Z.z. ako neštátny účelový fond. Na základe pripomienok a skúseností z praxe bol novelizovaný zákonom NR SR č. 162/1998 Z.z. Tým vznikol legislatívny rámec na skvalitnenie funkčnosti fondu, smerujúci k rozvoju zahranično-obchodných vzťahov najmä v oblasti exportu a v prospech predo všetkým malých a stredných podnikateľov a v konečnom dôsledku v prospech celej ekonomiky SR. Fond združuje prostriedky podnikateľskej sféry a príspevok zo štátneho rozpočtu na podporu zahraničného obchodu na princípe solidarity.

Prostriedky fondu možno použiť hlavne na:

- príspevky na účasť na zahraničných veľtrhoch a výstavách,
- úhrady nákladov na propagáciu v zahraničí,
- finančnú podporu obchodných misií a delegácií jednotlivých zväzov a združení,

- financovanie analýz a štúdií o svetových a regionálnych trhoch,
- úhradu nákladov tuzemským vývozcom na certifikáciu vyvážaného tovaru.

V roku 1999 fond poskytol finančné prostriedky podnikateľským subjektom na horeuvedené účely vo výške 513,2 mil. Sk, z čoho vyše 78 % bolo pre kategóriu malých a stredných podnikov.

5. Podpora z programu PHARE

5.1 NARMSP ako programová riadiaca jednotka programu PHARE

Aj v roku 1999 pokračovala spolupráca Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania s programom Európskeho spoločenstva PHARE ako jeho programovej riadiacej jednotky. Spolupráca bola zameraná na vytváranie výhodných podmienok pri poskytovaní podpory podnikania malým a stredným podnikateľom vo forme finančných podporných programov, podpory vzdelávania, poradenstva, poskytovania informácií a iných foriem podpory. V roku 1999 bol celkový objem podpory z programu PHARE 4 614 tis. EUR, čo v prepočte k 31. 12. 1999 činí 195 901 tis. Sk. Prostredníctvom piatich finančných memoránd od začiatku realizácie programu bolo v Slovenskej republike na uvedené účely použitých celkom 27 077 tis. EUR, t.j. 1 149 635 tis. Sk.

Použitie prostriedkov PHARE v roku 1999 (stav k 31. 12. 1999)

A. Politika a rozvoj malého a stredného podnikania	77 tis. EUR
B. Vzdelávanie, poradenstvo a informatika	453 tis. EUR
C. Národná agentúra pre rozvoj MSP	106 tis. EUR
D. Finančné podporné programy	3 978 tis. EUR
SPOLU	4 614 tis. EUR

5.2 Využitie prostriedkov z programu PHARE na podporu MSP

5.2.1 Poradenstvo a vzdelávanie pre MSP

NARMSP zabezpečovala poskytovanie informačných, poradenských a vzdelávacích služieb pre malých a stredných podnikateľov, vrátane financovania regionálnych projektov aj v rámci programu PHARE. Zdroje z finančného memoranda 1997 boli čerpané najmä v I. polroku 1999.

a) Poradenské a informačné služby RPIC/BIC

Podstatná časť kontraktov na poradenské a informačné služby z programu PHARE bola vyčerpaná v prvom polroku 1999. V rámci kontraktov boli pre-

ferované poradenské služby a vzdelávanie MSP a monitorovanie dopadov Podporného úverového programu.

RPIC/BIC poskytovali začínajúcim a existujúcim podnikateľom komplexnú odbornú poradenskú činnosť v oblastiach súvisiacich s podnikaním. V roku 1999 bolo v rámci programu PHARE poskytnutých 6 482 konzultácií, z toho 3 881 odborných a 2 601 informatívnych. RPIC/BIC spracovali 336 a posúdili 211 podnikateľských plánov. Centrá svojou činnosťou prispeli k vytvoreniu 782 pracovných miest a založeniu 178 nových podnikov. Na realizáciu poradenských služieb bolo z prostriedkov PHARE poskytnutých 164 692,50 EUR, z čoho bolo plne alebo čiastočne dotovaných 58 % odborných konzultácií poskytnutých v roku 1999. (grafy 5.2, 5.3, 5.4)

Okrem uvedených aktivít, podnikateľské a inovačné centrá (BIC) poskytovali špeciálnu starostlivosť (priestory a poradenské služby) 35 firmám prevažne inovačného charakteru.

V roku 1999 BIC Košice, BIC Prievidza, BIC Spišská Nová Ves, BIC Banská Bystrica poskytovali služby firmám v inkubátorovej starostlivosti. Služby boli zamerané najmä na oblasť poradenstva, selekcie firiem, dlhodobej starostlivosti a poskytovania výhodných priestorov v rámci inkubátora. Inovatívne firmy sa orientovali hlavne na výrobu nábytku, kovovýrobu, konštrukciu oceľových nádob, výrobu softvéru, výrobu brúseného skla, výrobu tepelných čerpadiel, kamenársku výrobu, výrobu chemikálií, obuvi, obkladačiek, hračiek, textilnú výrobu, výrobu nábytku, reklamnú činnosť, výrobu školských potrieb a pod.

b) Vzdelávanie

V oblasti vzdelávania RPIC/BIC zorganizovali 115 školení, ktorých sa zúčastnilo 1 947 podnikateľov a ich zamestnancov. Organizované boli tiež školenia zamerané na zvýšenie odborných znalostí poradcov RPIC/BIC a manažmentu NARMSP. Na vzdelávacie aktivity bolo v roku 1999 z programu PHARE vynaložených 14 400 EUR. (graf 5.1)

RPIC Považská Bystrica zorganizovalo školenie pre nových pracovníkov v rámci siete NARMSP, RPIC a BIC - "Poradenstvo pre MSP, marketing a tvorba podnikateľského plánu". Školenie bolo financované zo zdrojov PHARE 1999.

V Bratislave prebehlo školenie "Rozvoj ľudských zdrojov", určené pre riaditeľov RPIC/BIC a manažment NARMSP, zamerané na získanie vedomostí zo základných aspektov rozvoja a riadenia ľudských zdrojov z hľadiska systému ich rozvoja. Školenie bolo organizované vzdelávacou inštitúciou RHINOCEROS v spolupráci s NARMSP.

NARMSP v spolupráci s Centrom čistejšej produkcie pri STU zorganizovala 1 školenie pre malých a stredných podnikateľov, ktorí majú záujem o implementáciu environmentálnych systémov riadenia (ISO 14 001) a poradcov centier RPIC/BIC. Cieľom školenia bolo oboznámiť účastníkov s metódami implementácie environmentálneho manažmentu do aktivít malých a stredných podnikov a poskytnúť informácie o súčasnej legislatíve, ktorá sa týka životného prostredia a normy ISO 14 001.

NARMSP spolupracovala so vzdelávacou inštitúciou GRADIENT 5 pri zorganizovaní školenia ABC - Activity Based Costing II. v slovenskej praxi, skúsenosti a prípadové štúdie, určené pre poradcov centier RPIC/BIC. Účastníci mali možnosť oboznámiť sa s praktickými skúsenosťami využitia najprogressívnejšej metódy riadenia nákladov.

c) Regionálne projekty

V priebehu roka 1999 centrá spolupracovali s miestnymi orgánmi, inštitúciami a zahraničnými partnermi na vypracovávaní regionálnych projektov.

Podpora regionálnych projektov smerovala do skvalitnenia služieb pre MSP, zvýšenia informovanosti o podporných programoch a rozvoja cestovného ruchu. Z celkovej alokovanej sumy 27 000 EUR bolo ku konca roku realizovaných 17 500 EUR, keďže projekty pokračujú aj v roku 2000.

S cieľom skvalitnenia poradenských a vzdelávacích služieb poskytovaných MSP sa začala realizácia projektu analýzy potrieb MSP formou pilotného projektu v Banskobystrickom kraji. Analýzu vypracoval RPIC Zvolen s finančnou podporou PHARE a iných donorov.

BIC Banská Bystrica v druhom polroku 1999 ukončilo projekt „Orientácia na zákazníka - zvýšenie kvality poskytovaných služieb zavedením systému riadenia kvality podľa noriem ISO 9002“. Centrum zaviedlo efektívny systém riadenia kvality a získalo certifikát od renomovanej certifikačnej spoločnosti.

BIC Spišská Nová Ves začalo práce na projekte „Zvýšenie informovanosti v oblasti cestovného ruchu v regióne Spiš - Gemer“. Cieľom projektu je podporiť rozvoj cestovného ruchu aj zlepšením informovanosti potenciálnych návštevníkov regiónu prostredníctvom vydania farebného trojjazyčného sprievodcu Gotickou cestou.

V priebehu roka 1999 NARMSP v spolupráci s BIC Banská Bystrica, RPIC Prešov a RPIC Nitra sa uskutočnili 3 workshopy určené pre zástupcov štátnej správy, samosprávy a predstaviteľov podnikateľských organizácií a združení.

Cieľom podujatí bolo informovať účastníkov o podporných programoch pre MSP a aktivitách RPIC/BIC v rámci jednotlivých regiónov. Súčasťou workshopov boli aj tlačové konferencie pre národné a regionálne masmédiá.

5.2.2 Odborná a technická podpora záujmových a profesných organizácií MSP

NARMSP aktívne spolupracuje s inštitúciami združujúcimi podnikateľov resp. živnostníkov. Výrazom tejto spolupráce v oblasti odbornej a technickej podpory záujmových a profesných organizácií MSP v roku 1999 NARMSP bolo niekoľko projektov s podporou z programu PHARE, ktoré sledovali pomoc združeniam podnikateľov hlavne pri budovaní ich infraštruktúry a technického vybavenia. V uplynulom roku boli takéto projekty v celkovom objeme 27 600 eur realizované s nasledovnými organizáciami:

- Cechom informatiky, účtovníctva a managementu
- Klubom rómskych podnikateľov
- Slovenským živnostenským zväzom
- Cechom výrobcov hračiek

Cieľom tejto spolupráce bola profilácia činnosti jednotlivých inštitúcií, lepšia propagácia činnosti a vzdelávanie členskej základne, podpora pri nadväzovaní zahraničných kontaktov, ako aj tvorba stratégie obhajoby záujmov svojich členov.

5.2.3 Program spin-off

Metóda spin-off je zameraná na vyčleňovanie malých a stredných podnikov z veľkých štátnych i privatizovaných, prevažne priemyselných podnikov. Vyčlenením sa tieto strediská stávajú samostatným právnym subjektom, a tým získavajú možnosť podnikania aj mimo priamej obchodnej spolupráce s materským podnikom.

Aj v roku 1999 bol vysoký záujem o Program spin-off. Programu sa zúčastnilo 23 nositeľov projektov a implementáciou metódy spin-off bolo vytvorených vyčlenením z materských podnikov 15 malých a stredných podnikov.

Každý nositeľ projektu absolvoval 2 odborné semináre pod vedením NARMSP. V rámci prvého seminára boli nositelia projektov oboznámení so základnými povinnosťami pri orientácii sa v podnikateľskom prostredí, druhé semináre boli

zamerané na vyhodnotenie podnikateľských plánov, spracovaných príslušnými RPIC/BIC.

Využitím metódy spin-off sa udržalo v novovytvorených podnikateľských subjektoch 596 pracovných miest.

5.2.4 Podporný úverový program

Úvery z Podporného úverového programu v max. výške 5 mil. Sk sú určené malým a stredným podnikateľom, ktorí podnikajú v oblasti výroby, remesiel, služieb alebo v oblasti aktívneho cestovného ruchu. Úroková sadzba je 11,3 % (diskontná sadzba NBS + 2,5 %). Od začiatku programu v roku 1994 bolo celkom poskytnutých 847 úverov v celkovom objeme 2,715 mld. Sk, z toho v roku 1999 bolo poskytnutých 192 úverov v celkovej výške 693 mil. Sk. K 31. 12. 1999 bolo do programu vložených 1,8 mld. Sk. Celková výška úverového portfólia vrátane revolvingu dosiahla 2,715 mld. Sk. Počet novovytvorených resp. udržaných pracovných miest za obdobie realizácie PÚP predstavuje 25 203 pracovných príležitostí v sektore malého a stredného podnikania.

K 31. 12. 1999 je splatených celkom 202 úverov. Informáciu o smerovaní úverov do jednotlivých oblastí podnikateľských činností poskytuje graf 5.5.

PODPORNÝ ÚVEROVÝ PROGRAM	Poľno- banka, a.s.	Slovenská sporiteľňa, a.s.	Istro- banka, a.s.	Tatra banka, a.s.	Eudová banka, a.s.	Spolu
Počet úverov	282	332	81	117	35	847
Celková výška úverov (v mil. Sk)	949,16	906,738	286,263	469,62	103,94	2715,72
Priem. výška jed- ného úveru (v mil. Sk)	3,37	2,73	3,54	4,01	2,97	3,21

Prehľad poskytnutých úverov za rok 1999 v rámci PÚP v okresnom členení

Okres - kraj	Počet poskyt. úverov k 31.12.1999	Výška poskyt. úverov (v Sk) k 31.12.1999	Počet poskyt. úverov za rok 1999	Výška poskyt. úverov (v Sk) za rok 1999
Banskobystrický kraj	121	385 051 000	22	83 420 000
Banská Bystrica	25	97 140 000	5	24 000 000
Banská Štiavnica	3	4 700 000	0	0
Brezno	4	5 820 000	0	0

<i>Okres - kraj</i>	<i>Počet poskyt. úverov k 31.12.1999</i>	<i>Výška poskyt. úverov (v Sk) k 31.12.1999</i>	<i>Počet poskyt. úverov za rok 1999</i>	<i>Výška poskyt. úverov (v Sk) za rok 1999</i>
Detva	6	22 693 000	1	1 200 000
Krupina	3	3 800 000	0	0
Lučenec	34	114 931 000	8	29 540 000
Poltár	0	0	0	0
Revúca	4	13 800 000	1	1 500 000
Rimavská Sobota	6	10 000 000	0	0
Veľký Krtíš	1	5 000 000	0	0
Zvolen	29	95 767 000	7	27 180 000
Žarnovica	0	0	0	0
Žiar nad Hronom	6	11 400 000	0	0
Bratislavský kraj	118	425 097 690	25	83 580 000
Bratislava I - V	90	327 047 690	15	52 430 000
Malacky	8	30 600 000	3	12 500 000
Pezinok	15	51 150 000	5	12 150 000
Senec	5	16 300 000	2	6 500 000
Košický kraj	111	306 983 310	23	76 735 000
Košice I - IV, okolie	44	145 050 000	10	30 905 000
Gelnica	1	1 500 000	0	0
Michalovce	4	16 600 000	2	6 600 000
Rožňava	18	37 203 310	3	10 800 000
Sobrance	1	4 000 000	0	0
Spišská Nová Ves	33	87 650 000	6	25 000 000
Trebišov	10	14 980 000	2	3 430 000
Nitriansky kraj	112	368 336 000	25	82 547 000
Nitra	35	117 770 000	11	36 050 000
Komárno	15	37 707 000	2	2 707 000
Levice	19	79 409 000	4	19 840 000
Nové Zámky	22	66 400 000	2	9 500 000
Šaľa	4	15 500 000	1	5 000 000
Topoľčany	16	46 550 000	4	4 450 000
Zlaté Moravce	1	5 000 000	1	5 000 000
Prešovský kraj	104	349 376 000	34	135 441 000
Prešov	34	136 278 000	14	56 778 000
Bardejov	9	35 100 000	4	18 500 000
Humenné	4	16 500 000	2	7 500 000
Kežmarok	4	14 000 000	1	5 000 000
Levoča	1	2 000 000	0	0
Medzilaborce	0	0	0	0
Poprad	38	121 273 000	10	37 963 000
Sabinov	2	5 400 000	0	0
Snina	0	0	0	0
Stará Ľubovňa	6	7 680 000	1	2 700 000

<i>Okres - kraj</i>	<i>Počet poskyt. úverov k 31.12.1999</i>	<i>Výška poskyt. úverov (v Sk) k 31.12.1999</i>	<i>Počet poskyt. úverov za rok 1999</i>	<i>Výška poskyt. úverov (v Sk) za rok 1999</i>
Stropkov	1	5 000 000	1	5 000 000
Svidník	0	0	0	0
Vranov nad Topľou	5	6 145 000	1	2 000 000
Trenčiansky kraj	95	318 656 863	26	94 747 527
Trenčín	24	73 980 000	8	25 840 000
Bánovce nad Bebravou	2	10 000 000	2	10 000 000
Ilava	2	8 900 000	0	0
Myjava	6	14 700 000	2	4 700 000
Nové M. nad Váhom	5	16 638 336	1	5 000 000
Partizánske	3	10 900 000	1	900 000
Považská Bystrica	12	38 000 000	1	5 000 000
Prievidza	38	136 538 527	10	38 307 527
Púchov	3	9 000 000	1	5 000 000
Trnavský kraj	64	213 114 000	16	53 000 000
Trnava	21	65 460 000	5	13 800 000
Dunajská Streda	23	89 159 000	6	22 700 000
Galanta	7	22 000 000	0	0
Hlohovec	1	2 400 000	0	0
Piešťany	4	10 595 000	0	0
Senica	8	23 500 000	5	16 500 000
Skalica	0	0	0	0
Žilinský kraj	122	349 107 611	21	84 000 000
Žilina	32	86 364 000	5	20 000 000
Bytča	2	3 300 000	1	1 800 000
Čadca	5	7 620 000	0	0
Dolný Kubín	10	25 550 000	1	5 000 000
Kysucké Nové Mesto	4	10 500 000	0	0
Liptovský Mikuláš	18	59 631 000	5	25 000 000
Martin	41	127 911 970	8	29 600 000
Námestovo	2	6 500 000	0	0
Ružomberok	5	12 530 641	1	2 600 000
Turčianske Teplice	1	5 000 000	0	0
Tvrdošín	2	4 200 000	0	0
Spolu :	847	2 715 722 474	192	693 470 527

5.2.5 Malá pôžičková schéma

Od roku 1993 realizuje NARMSP Malú pôžičkovú schému ako pilotný projekt s celkovým objemom 1 mil. ECU. Tento úverový program poskytoval malým podnikateľom zamestnávajúcim maximálne 25 pracovníkov úverovú

pomoc formou tzv. „mäkkých“ úverov. Program bol realizovaný prostredníctvom Slovenskej sporiteľne, a.s. Úvery boli poskytované do výšky 800 tis. Sk malým podnikateľom, pričom ostatné podmienky a kritériá boli v zásade zhodné s Podporným úverovým programom.

Prvé úvery sa začali poskytovať v apríli 1994 a do konca augusta 1994 bol vyčerpaný celkový objem a poskytnutých 59 úverov. Od tohto obdobia sa nové úvery poskytujú zo splátok istiny a úrokov. Z celkového počtu 134 poskytnutých úverov k 31. 12. 1999 bolo 109 splatených.

V súčasnosti sa vzhľadom na ukončenie zmluvy so spolupracujúcou bankou pripravuje transformácia tohto pilotného programu. Prehľad o zameraní podnikateľských aktivít podporených z Malej pôžičkovej schémy poskytuje nasledovná tabuľka.

Prehľad o poskytnutých úveroch v MPS

MALÁ PÔŽIČKOVÁ SCHÉMA	Kumulatív k 30.06.1999	II. polrok 1999	kumulatív k 31.12.1999
schválené žiadosti	134	0	134
vyplatený objem úverov v Sk	72 396 376	0	72 396 376

5.2.6 Mikropôžičková schéma

Program je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 10 zamestnancov. Hlavným cieľom programu je riešiť problém prístupu malých podnikateľov v regiónoch k úverom do 500 tis. Sk, minimálna výška je 50 tis. Sk s lehotou splatnosti do troch rokov. Úroková sadzba je 11,3 % (diskontná sadzba NBS + 2,5 %) pre investičné zámery, pre projekty na nákup tovaru obchodného charakteru je to 17,6 % (dvojnásobok diskontnej sadzby NBS)

V priebehu roka 1999 predložilo žiadosť vo všetkých centrách 170 záujemcov o poskytnutie mikropôžičky a bolo poskytnutých 84 pôžičiek v celkovej sume 29 259 710 Sk. Celkom od začiatku realizácie programu bolo poskytnutých 156 mikropôžičiek v celkovej hodnote 43 711 990 Sk.

5.2.7 Program zárodkového kapitálu Seed Capital Company

Hlavnou charakteristikou programu zárodkového kapitálu je investovanie do základného imania malého alebo stredného podniku. Investície sa vykonávajú do výšky max. 5 mil. Sk. Cieľom programu je umožniť vznik a rozvoj malých a stredných podnikov a rozvinúť činnosť existujúcich podnikov. Pri investovaní sú preferované projekty z oblasti priemyselnej výroby, výrobných služieb a aktívneho cestovného ruchu.

V roku 1999 bolo schválených 6 žiadostí do slovenských podnikov s požiadavkou 19,5 mil. Sk.

Od začiatku realizácie programu investičný výbor spoločnosti prerokoval 31 investičných návrhov. Realizovaných bolo 23 investícií do 15 spoločností s celkovou čiastkou 60,24 mil. Sk.

Počas roka 1999 spoločnosť prijala celkom 36 podnikateľských zámerov a žiadostí o finančné investície. Kumulatívne za obdobie činnosti v rokoch 1995 - 1999 bolo obdržaných 303 zámerov a žiadostí o finančné investície. Z tohto počtu bolo:

	<i>rok 1999</i>	<i>roky 1995 - 1999</i>
zamietnutých pre nespĺňanie investičných kritérií	19	204
počet projektov v posudzovaní k 31.12.99	8	8
zamietnutých pre nekompletnosť	2	60
počet schválených investícií IV	7	24
počet schválených projektov s podmienkou	0	6
počet neschválených projektov Investičným výborom	0	1
Spolu	36	303
počet nezrealizovaných projektov po schválení	1	4

Štruktúra obdržaných žiadostí podľa jednotlivých odvetví

<i>Odvetvie</i>	<i>Počet</i>	
	<i>rok 1999</i>	<i>roky 1995 - 1999</i>
chemický priemysel	-	17
strojársky priemysel	7	42
potravínárska výroba	5	40
drevovýroba	3	24
turizmus	3	36

<i>Odvetvie</i>	<i>Počet</i>	
	<i>rok 1999</i>	<i>roky 1995 - 1999</i>
výrobné služby	9	45
obchod	-	15
textilná výroba	2	10
elektrotechnický priemysel	-	5
spotrebný priemysel	2	39
poľnohospodárstvo	-	5
opravy	-	3
doprava	-	2
výroba elektrickej energie	-	4
výroba lodí	-	1
stavebníctvo	2	6
sklárstvo	2	7
zlatníctvo	1	2
CELKOM	36	303

Počet žiadostí a výška požadovaných finančných prostriedkov na základe členenia podľa krajov a okresov

<i>Členenie podľa krajov a okresov</i>	<i>Počet žiadostí r. 1999</i>	<i>Požadované finan. prostr. r. 1999</i>	<i>Počet žiadostí r. 1995-99</i>	<i>Požadované finan. prostr. r. 1995-99</i>
Bratislavský kraj	3	24 000 000	49	260 940 000
Bratislava	3	24 000 000	45	244 430 000
Pezinok	-	-	2	6 510 000
Senec	-	-	2	10 000 000
Trnavský kraj	9	70 500 000	31	159 669 000
Trnava	-	-	10	34 600 000
Dunajská Streda	2	8 000 000	4	15 700 000
Galanta	3	34 500 000	7	57 824 000
Hlohovec	1	2 000 000	2	4 945 000
Piešťany	-	-	2	12 000 000
Skalica	1	16 000 000	4	24 600 000
Senica	2	10 000 000	2	10 000 000
Trenčiansky kraj	1	5 850 000	29	320 160 000
Trenčín	-	-	5	205 700 000
Bánovce nad Bebravou	-	-	1	5 000 000
Ilava	-	-	2	16 300 000
Nové mesto nad Váhom	-	-	2	6 000 000
Partizánske	-	-	3	11 000 000
Považská Bystrica	-	-	4	20 000 000
Prievidza	1	5 850 000	10	51 050 000
Púchov	-	-	2	5 110 000

<i>Členenie podľa krajov a okresov</i>	<i>Počet žiadostí r. 1999</i>	<i>Požadované finan. prostr. r. 1999</i>	<i>Počet žiadostí r. 1995-99</i>	<i>Požadované finan. prostr. r. 1995-99</i>
Nitriansky kraj	2	8 600 000	36	347 950 000
Nitra	-	-	15	182 300 000
Komárno	1	5 000 000	7	58 500 000
Levice	-	-	4	43 950 000
Nové Zámky	-	-	5	46 600 000
Topoľčany	1	3 600 000	4	12 400 000
Zlaté Moravce	-	-	1	4 200 000
Žilinský kraj	10	64 750 000	31	198 991 000
Žilina	3	11 000 000	11	45 391 000
Čadca	2	16 400 000	6	31 450 000
Liptovský Mikuláš	2	7 500 000	6	27 800 000
Martin	1	2 500 000	3	7 000 000
Námestovo	1	13 000 000	2	18 000 000
Ružomberok	-	-	1	5 000 000
Tvrdošín	-	-	1	50 000 000
Turčianske Teplice	1	14 350 000	1	14 350 000
Banskobystrický kraj	3	13 000 000	44	335 517 000
Banská Bystrica	1	5 000 000	8	46 800 000
Banská Štiavnica	-	-	2	6 500 000
Brezno	-	-	4	76 000 000
Detva	-	-	1	1 800 000
Krupina	-	-	2	25 900 000
Lučenec	-	-	4	72 930 000
Revúca	-	-	1	5 000 000
Rimavská Sobota	-	-	4	15 205 000
Veľký Krtíš	1	5 000 000	4	12 700 000
Zvolen	-	-	7	48 000 000
Žarnovica	-	-	3	13 341 000
Žiar nad Hronom	1	3 000 000	4	11 341 000
Prešovský kraj	5	58 493 000	41	501 153 000
Prešov	-	-	9	191 500 000
Bardejov	2	45 482 000	5	77 482 000
Humenné	2	8 611 000	8	53 261 000
Medzilaborce	-	-	1	3 500 000
Poprad	-	-	8	144 700 000
Snina	-	-	5	13 310 000
Vranov nad Topľou	-	-	4	13 000 000
Stropkov	1	4 400 000	1	4 400 000
Košický kraj	3	11 770 000	42	232 324 600
Košice	2	11 600 000	18	72 968 600
Gelnica	-	-	1	10 000 000
Michalovce	-	-	5	20 900 000

<i>Členenie podľa krajov a okresov</i>	<i>Počet žiadostí r. 1999</i>	<i>Požadované finan. prostr. r. 1999</i>	<i>Počet žiadostí r. 1995-99</i>	<i>Požadované finan. prostr. r. 1995-99</i>
Rožňava	1	170 000	3	11 670 000
Trebišov	-	-	5	45 100 000
Spišská Nová Ves	-	-	9	71 686 000
Spolu	36	256 963 000	303	2 356 704 600

5.2.8 Subkontrakčná burza Slovenska

Subkontrakčná burza Slovenska (SBS) poskytuje zahraničným firmám - na základe ich kooperačných požiadaviek - presné informácie a služby na vysokej úrovni hlavne pri hľadaní a identifikovaní vhodných partnerov pre výrobnú a obchodnú kooperáciu. Počas roka 1999 spracovala SBS 172 zahraničných požiadaviek, z čoho približne 30 % bolo informatívneho charakteru. V roku 1999 navštívilo slovenských podnikateľov 37 firiem zo zahraničia.

S pomocou nemeckého partnera sa tiež podarilo zabezpečiť spoločný výstavny stánok s 3 slovenskými subjektami (MOLDAVSKÉ STROJ., ELEKTROKARBON TOPOLČANY a CHEMES HUMENNÉ) na HANNOVER MESSE '99 v apríli. V septembri realizovala SBS v spolupráci s francúzskym partnerom návštevu francúzskych spoločností, pre ktoré boli pripravené bilaterálne stretnutia so slovenskými MSP. V októbri sa uskutočnil už tretí ročník Slovenskej automobilovej subkontrakčnej konferencie SASE '99 s účasťou riaditeľov nákupu zahraničných automobiliek - Volvo, Scania, Fiat, Magneti marelli, Plastic Omnium, Helvoet, Rauffos. V decembri sa SBS zúčastnila ako vystavovateľ v spoločnom stánku s piatimi MSP na medzinárodnom subkontrakčnom veľtrhu MIDEST '99 v Paríži. Na realizáciu aktivít SBS bolo v roku 1999 využité 25 450 eur z PHARE a 1 500 000 Sk.

Hlavné zámery Subkontrakčnej burzy Slovenska:

- rozpracovať získané kooperačné požiadavky a umožniť zahraničným firmám nájsť vhodných partnerov pre priemyselnú kooperáciu medzi slovenskými firmami,
- účasť pracovníkov SBS, ako aj priamo slovenských firiem na medzinárodných veľtrhoch, špecializovaných podujatiach a prezentácia aktivít SBS a jednotlivých služieb ponúkaných zahraničným main kontraktorom, pravidelná účasť na najväčších svetových medzinárodných subkontrakčných veľtrhoch Hannover - messe v Nemecku a Midest - Paríž vo Francúzsku,

- organizovanie medzinárodných kooperačných búrz, kontraktačných stretnutí a návštev zahraničných firiem na základe predchádzajúcej identifikácie vhodných slovenských kooperačných partnerov, podpora rozvoja automobilového priemyslu pravidelnou organizáciou Slovenskej automobilovej subkontraktačnej burzy - SASE s medzinárodnou účasťou. Na SASE sa zúčastnili nákupcovia najväčších európskych automobiliek, čo umožnilo slovenským účastníkom prezentovať svoje výrobné možnosti,
- úzke kontakty a podnetná bilaterálna spolupráca s francúzskymi firmami a podnikateľskými organizáciami podnietili rozvoj vzťahov s podnikateľmi z frankofónnych krajín a založenie Frankofónneho strediska obchodu (FSO). FSO v rámci svojich aktivít organizuje pravidelné klubové stretnutia pre členské firmy za účelom rozvoja vzájomnej spolupráce.

Požiadavky, ktoré sa týkali priemyselnej kooperácie - väčšinou v podobe technickej dokumentácie - boli priebežne rozpracované pracovníkmi SBS. Od slovenských firiem bolo vyžiadaných viac ako 132 ponúk a technických informácií (resp. odpovedí na kooperačné požiadavky). Do tohto procesu bolo zapojených 85 slovenských subjektov, ktoré boli identifikované pracovníkmi SBS.

Ďalším, veľmi dôležitým článkom činnosti SBS, boli návštevy zahraničných firiem. Návštevy sa uskutočňovali na základe predchádzajúcej identifikácie vhodných slovenských kooperačných partnerov. Cieľom týchto návštev bolo umožniť potenciálnym zahraničným partnerom - podľa ich požiadaviek - spoznať konkrétne podmienky v slovenských firmách a stretnúť sa s personálom zodpovedným za budúcu kooperáciu.

5.2.9 Euro Info Centrum

Aktivity Euro Info Centra (EIC) spočívajú v informačnom zabezpečení malých a stredných podnikov, ďalej v činnosti systémov na sprostredkovanie spolupráce domácich a zahraničných podnikateľských subjektov, v organizácii a podpore účasti slovenských podnikov na odborných podujatiach tak v zahraničí, ako aj doma a v monitoringu podnikateľského prostredia. Pri poskytovaní servisu a poradenstva pre podnikateľov v EIC je najväčší záujem o služby v oblasti vyhľadávania kooperačných partnerov, účasť na podnikateľských burzách (Europarteneriát, Interprise) a aktuálne informácie o podujatiach zameraných na pomoc podnikateľom.

V polovici roka bolo pôvodné Korešpondenčné Euro Info Centrum z dôvodov rozširovania Európskej únie transformované na plnoprávneho člena siete

Euro Info Centier a do siete pribudlo aj nové Euro Info Centrum pri Regionálnom poradenskom a informačnom centre v Prešove.

EIC pokračovalo v mechanizme vyhľadávania kooperačných partnerov - BRE systém. Mesačne priemerne monitoruje viac ako 300 ponúk na obchodnú alebo inú formu spolupráce, z ktorých sa vyberajú zaujímavé ponuky, prekladajú a zverejňujú sa v periodikách a na web-stránke NARMSP. Časť ponúk sa distribuuje konkrétnym záujemcom. Do centrálnej databázy systému bolo zaslaných 32 ponúk slovenských firiem.

Aktivity Euro Info Centra, ako aj vybudovaného Internetového informačného pracoviska, sa znovu obnovili po presťahovaní do nových priestorov. Pracovisko slúži na zrýchlenie a rozšírenie dostupnosti obchodných a kooperačných informácií malým a stredným podnikateľom, ktorí doteraz nemajú technické prostriedky na komunikáciu prostredníctvom Internetu. Je prístupná možnosť zaškolenia a využívania na IIP.

V záujme zvyšovania konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov na domácom i zahraničnom trhu sa vytvoril informačný systém pre transfer technológií, ktorý zahŕňa vybrané podniky a inštitúcie s výrazným podielom vývoja a využitia progresívnych inovačných technológií. Okrem toho obsahuje ponuky nových technológií a dopyty na technológie, ktoré môžu doplniť komplexnejšie technologické systémy. Z hľadiska spolupráce so zahraničím systém obsahuje databázu projektov vývoja nových technológií v Európskej únii a databázu legislatívnych noriem krajín EÚ, ktoré sa vzťahujú k transferu technológií. Informačný systém je distribuovaný na CD ROM-e.

Z prostriedkov programu PHARE NARMSP finančne podporuje i účasť slovenských podnikateľov na zahraničných špecializovaných podnikateľských stretnutiach známych pod názvom Europartenariat a Interprise. V uplynulom roku bol po prvýkrát v histórii organizovaný aj PHARE - Partenariat pre polovicu prístupujúcich krajín k EÚ (ostatné prístupujúce krajiny mali svoj PHARE - Partenariat na ďalšom Europartenariate v Brandenbure). Podujatia EP Austria '99 sa zúčastnilo 28 slovenských firiem ako návštevníkov a podujatia PHARE - Partenariat Austria '99 20 firiem ako hostiteľov vo vlastných stánkoch. V II. polroku bola zorganizovaná účasť 9 slovenských podnikov na spomínanej akcii Europartenariat Brandenburg '99.

NARMSP pripravila a finančne podporila účasť 6 slovenských firiem z radov MSP na podujatí Interprise Euro-Care-Tech '99 vo Viedni so zameraním na zdravotnícku a laboratórnu techniku.

Na domácich výstavách ELMAT, OZAMO, GASMAT 99 v Košiciach a na výstavách VERCAJCH-náradie, WOODTECH, KORÓZIA '99 v Trenčíne bol finančný príspevok poskytnutý celkom 32 podnikateľom.

5.2.10 Vyhodnotenie efektívnosti podporných programov NARMSP

Vyhodnotenie efektívnosti programu poradenstva a vzdelávania prostredníctvom siete RPIC/BIC

V priebehu svojej existencie prešli centrá dvomi fázami financovania:

I. V *inštitucionálnej fáze* (1993 - 1994): t. j. v rámci kontraktu obsahujúcom i finančný plán na príslušné obdobie, boli centrá uhrádzané v súlade s pravidlami Phare nákladové faktúry.

II. Vo *fáze výkonu činnosti* (od r. 1995) - sú centrá financované za poradencké služby a školenia poskytnuté podnikateľom alebo záujemcom o podnikanie. Kontrakt ich zaväzuje spolupracovať na realizácii aktivít NARMSP (fondu štartovacieho kapitálu, Spin-off programu, Subkontraktačnej burzy, Euro Info centra, Podporného úverového programu, bilaterálnej spolupráce).

Výsledky činnosti RPIC/BIC za roky 1993 - 1999

Počet zaregistrovaných klientov centier v MIS-e	13 284
Počet informatívnych konzultácií	27 426
Počet odborných konzultácií	33 202
Počet vyprac. a posúd. podnik. Plánov	8 703
Počet školení	853
Počet účastníkov školení	13 482
Počet novozaložených firiem	2 838
Počet vytvorených/udržaných pracovných miest	21 515

Vyhodnotenie aktivít BIC oblasti podpory inovatívnych firiem

Počet odchovaných inov. podnikov v období 1993 - 1999	47
Počet podnikov inkubátore k 31.12.99	35
Počet zamestnancov inkubátor. Podnikov	354

Vyhodnotenie efektívnosti programu Spin - off

Program spin-off, ktorý sa implementuje v SR od roku 1995, realizoval 6 etáp. V súčasnej dobe prebieha jeho 7. etapa. Celý Program je financovaný z prostriedkov PHARE, pričom z rozpočtu programu sú kryté všetky výdavky vrátane miezd spojené s programom.

Výsledky jednotlivých etáp programu

<i>Etapa</i>	<i>1.</i>	<i>2.</i>	<i>3.</i>	<i>4.</i>	<i>5.</i>	<i>6.</i>	<i>7.</i>
<i>Termín</i>	<i>III.- V./95</i>	<i>X./97- II./98</i>	<i>XII/97- IV./98</i>	<i>VI.- XI./98</i>	<i>IV.- VI./99</i>	<i>V.- X./99</i>	<i>IV.- 2000</i>
Poskytnuté fin.prostriedky (v EUR)	12 000	9 000	10 000	12 000	8 000	15 000	
Podniky	8	5	1	5	1	3	6
Projekty	12	9	10	12	8	15	6
Vyčlenené	11	6	10	8	8	5	
Pracovníci	143	618	1043	189	280	513	

Vyhodnotenie efektívnosti Podporného úverového programu

Od začiatku programu v roku 1994 bolo k 31.12.1999 celkom poskytnutých 847 úverov v celkovom objeme 2,715 mld. Sk, z toho v roku 1999 bolo poskytnutých 192 úverov v celkovej výške 693 mil. Sk. K 31.12.1999 bolo do programu vložených 1,8 mld. Sk. Celková výška úverového portfólia 2,715 mld. Sk hovorí o vysokej úspešnosti programu a výborne fungujúcom revolvingu zdrojov.

Počet novovytvorených resp. udržaných pracovných miest za obdobie realizácie PÚP predstavuje 25 203 pracovných príležitostí v oblasti malého a stredného podnikania.

Z uvedeného počtu bolo vytvorených 7 360 nových pracovných miest a udržaných 17 843.

Podiel jednotlivých spolupracujúcich bánk na poskytovaní úverov

PODPORNÝ ÚVEROVÝ PROGRAM	<i>Poľno- banka, a.s.</i>	<i>Slovenská sporiteľňa,a.s.</i>	<i>Istro- banka, a.s.</i>	<i>Tatra banka, a.s.</i>	<i>Eudová banka,a.s.</i>	<i>Spolu</i>
Počet úverov	282	332	81	117	35	847
Celková výška úverov (v mil. Sk)	949,16	906,738	286,263	469,62	103,94	2715,7
Priem. výška jedného úveru (v mil. Sk)	3,37	2,73	3,54	4,01	2,97	3,21

Vyhodnotenie efektívnosti mikropôžičkového programu

Hlavným cieľom mikropôžičkového programu je riešiť problém prístupu malých podnikateľov v regiónoch k úverom do 500 tis. Sk. S realizáciou programu začala Národná agentúra v roku 1997 prostredníctvom troch Regionálnych poradenských a informačných centier v Považskej Bystrici, vo Zvolene a v Prešove. Zdroje na jeho vytvorenie poskytla Európska únia z programu PHARE.

Pretože záujem podnikateľov o mikropôžičky predstihol výšku dostupných zdrojov a vzhľadom na pozitívne hodnotenie využívania mikropôžičiek zahraničným expertom, sa EÚ rozhodla pokračovať v ich poskytovaní v štyroch nových centrách, čím sa rozšírilo poskytovanie mikropôžičiek do siedmych centier pokrývajúcich plošne celé územie Slovenskej republiky.

V priebehu roku 1997, ktorý bol prvým rokom realizácie tejto finančnej schémy, boli vyčerpané všetky zdroje pridelené do fondu. Nové pôžičky realizované v priebehu II. polroka 1998 boli poskytnuté už zo splátok, čo dokazuje životaschopnosť programu. Všetky poskytnuté mikropôžičky sú splácané bez omeškania.

Za doterajšie obdobie fungovania má mikropôžičkový program mimoriadne pozitívny ohlas u podnikateľov, pretože je jediným možným finančným zdrojom pre malých podnikateľov požadujúcich malý úver.

Prehľad o počte poskytnutých mikropôžičiek počas existencie programu, ich výšky a počtom vytvorených pracovných poskytuje nasledujúca tabuľka:

<i>Centrum</i>	<i>Počet pôžičiek celkom</i>	<i>Výška pôžičiek celkom v SK</i>	<i>Počet vytvorených pracovných miest</i>
RPIC Komárno	11	4 890 000	50
RPIC Trebišov	11	4 408 000	40
BIC Spišská Nová Ves	9	3 050 000	26
Seed Capital Company	9	4 450 000	66
RPIC Pov. Bystrica	28	8 050 280	64
RPIC Prešov	32	8 205 000	79
RPIC Zvolen	56	10 658 710	140
Spolu	156	43 711 990	465

Vyhodnotenie efektívnosti Spoločnosti zárodkového kapitálu

Počas roka 1999 bolo schválených šesť projektov v celkovej výške 19,5 mil. Sk. Ostatné aktivity fondu boli zamerané na monitoring 15 spoločností nachádzajúcich sa v portfóliu spoločnosti.

Kumulatívne k 31. 12. 1999 bolo prerokovaných 31 investičných návrhov, z ktorých 24 bolo schválených, 6 bolo schválených s podmienkou a 1 bol zamietnutý. Skutočne sa realizovalo 23 investícií do 15 spoločností. Do spoločností, ktoré sa nachádzajú v portfóliu SCC, s.r.o. bola investovaná celková čiastka 60,24 mil. Sk. Z toho 37,21 mil. Sk bolo poskytnutých do základného imania spoločností a 23,03 mil. Sk vo forme úveru. V prípade 3 investícií schválených Investičným výborom zatiaľ nedošlo k samotnej prípadne úplnej realizácii projektu, majú však finančný prísľub v celkovej výške 21,12 mil. Sk.

Nasledujúci prehľad uvádza zoznam spoločností podporených v rámci Seed Capital Company, s.r.o. k 31.12.1999, výšku poskytnutých finančných prostriedkov, činnosť jednotlivých spoločností, štádium investovania, počet udržaných a počet novovytvorených pracovných miest.

<i>Počet firiem</i>	<i>Poskytnuté finan. prostriedky k 31.12.99 v Sk</i>	<i>Spôsob investovania</i>	<i>Počet udržaných pracovných miest</i>	<i>Počet vytvorených pracovných miest</i>
15	60 240 000	seed, start-up, early stage, development	229	146

seed - novozakladaný
 start-up - začínajúci
 early stage - neskoršie počiatkové štádium
 development - rozvojový

Investíciami Seed Capital Company, s.r.o. sa:

- obrat podnikov v portfóliu sa zvýšil na 132 %
- tvorba zisku firiem zvýšila na 195%
- zlepšilo sa finančné zdravie firiem, zvýšila sa platobná disciplína a zlepšilo sa plnenie finančných záväzkov voči štátu a ostatným partnerom
- podiel exportu na obrate firiem sa zvýšil na 151%
- zlepšilo sa financovanie firiem komerčnými bankami, 1 Sk investovaná SCC umožnila SCC portfóliu podnikom získať 2,42 Sk vo forme novoposkytnutých úverov z komerčných bánk
- pomohlo udržať 229 existujúcich pracovných miest a vytvoriť 146 nových pracovných príležitostí (z toho 106 stálych a 41 sezónnych)

Vyhodnotenie efektívnosti programu Subkontraktácia

Prostredníctvom programu Subkontraktácia sa realizuje pravidelná prezentácia malých a stredných podnikov zo Slovenska na subkontrakčných veľtrhoch Midest

Francúzsko a Hannover-Messe Nemecko, zameraných na rozvoj spolupráce medzi slovenskými malými a strednými podnikmi a podnikmi z krajín Európskej únie.

Na základe služieb poskytnutých pracovníkmi SBS pre zahraničné firmy sa rozvinuli nasledovné formy spolupráce:

- **France Ligne-Francúzsko:** vybudovanie malého závodu na výrobu dámskej bielizne v Partizánskom, kde našlo zamestnanie 60 slovenských zamestnancov.

V stave príprav sú nasledovné projekty:

- **Plastic Omnium - Francúzsko:** záujem o uzatvorenie Joint-venture s majoritnou účasťou spolu so slovenskou firmou INALFA Vráble
- **FIB - Holandsko:** má záujem o výrobnú spoluprácu a vytvorenie Joint-venture so slovenskou firmou TLAKON Žilina
- **PEMSTAR - Holandsko:** záujem o vytvorenie spoločného podniku s Služba v.d.i. Nitra
- **SCHUITMAKER - Holandsko:** spolupráca so slovenskými firmami VSŽ Košice - zlieváreň (odliatky), Wusam Zvolen (čelné prevodovky) a TOPOS Továrniky (hydraulické valce).

Prehľad čerpania finančných prostriedkov na subkontraktáciu zo zdrojov Phare a štátneho rozpočtu v jednotlivých rokoch:

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	spolu
Phare (v EUR)	19 898	35 109	35 520	44 473	10 492	25 450	170 942
ŠR (v tis. SK)					2 282	1 500	3 782

Vyhodnotenie efektívnosti programu Europartenariat

Informácie, týkajúce sa vyhodnotenia efektívnosti programu EUROPARTE-NARIAT sa zhromažďovali na základe metodiky Európskej komisie. Doterajšia metodika zisťovania zabezpečovala, vzhľadom k zložitosti len údaje, ktoré sú prezentované v uvedenej tabuľke.

NARMSP však uvažuje o spôsobe, akým získať i údaje o uzatvorených kontraktoch a v akom časovom horizonte po prvom kontakte medzi partnermi.

Rok a miesto konania	Počet zúčastnených slovenských MSP	Počet stretnutí so zahraničnými podnikmi	Počet stretnutí s hosťujúcimi podnikmi
1992 Taliansko	3		
1993 Francúzsko	14		
1993 Škótsko	20	128	95
1994 Poľsko	35	101	378
1994 Španielsko	20	99	144

<i>Rok a miesto konania</i>	<i>Počet zúčastnených slovenských MSP</i>	<i>Počet stretnutí so zahraničnými podnikmi</i>	<i>Počet stretnutí s hosťujúcimi podnikmi</i>
1995 Nemecko	18	84	191
1995 Portugalsko	10	70	102
1996 Švédsko	11	49	169
1996 Taliansko	21	167	181
1997 Grécko	8	99	46
1997 Francúzsko	15	141	87
1998 Holandsko	11	69	123
1998 Španielsko	12	57	122
1999 Rakúsko	48	260	356
1999 Nemecko	9	14	82
Spolu	255	1338	2076

Vyhodnotenie efektívnosti programu Interprise

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania - Euro Info Centrum SK-672 Bratislava - sa zúčastnila ako spoluorganizátor (v rokoch 1997 a 2000 ako hlavný organizátor) šiestich podujatí typu INTERPRISE. Nasledujúca tabuľka poskytuje štatistické vyhodnotenie jednotlivých podujatí vzhľadom na účasť slovenských malých a stredných podnikateľov:

<i>Rok a názov podujatia INTERPRISE</i>	<i>Počet zúčastnených krajín</i>	<i>Počet firiem celkom</i>	<i>Počet slovenských firiem</i>	<i>Počet stretnutí slovenských firiem s inými firmami</i>
1996 COOPME - Interprise	11	88	14	122
1997 WOODDESIGN	9	148	10	78
1997 SlovakPrise Interlignum	8	140	52	423
1998 ECO - BUSINESS	14	204	8	63
1999 EURO CARE TECH	12	95	6	54
2000 Interprise Gastra - Alimenta	7	155	63	507
Spolu	61	830	153	1247

5.2.11 Vyhodnotenie efektívnosti podporných programov SZRB, š.p.ú.

Slovenská záručná a rozvojová banka obdržala zo štátneho rozpočtu za rok 1999 finančné prostriedky vo výške 341,3 mil. Sk. Pridelené prostriedky boli rozdelené nasledovne:

Záručné fondy	250 000 tis. Sk
Príspevkové fondy	51 300 tis. Sk , z toho 50 000 tis. Sk na príspevky v programe rozvoja cestovného ruchu v SR - Ministerstvo hospodárstva SR 1 300 tis. Sk na príspevky v program REGIÓN - Ministerstvo hospodárstva SR
Úverové fondy	40 000 tis. Sk

Prostredníctvom týchto zdrojov SZRB v roku 1999 zabezpečovala realizáciu 13-tich záručných, 9-tich príspevkových programov, ktoré boli riešené v kooperácii s Ministerstvom hospodárstva SR, Ministerstvom pôdohospodárstva SR, Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Ministerstvom životného prostredia SR a 2-och úverových programov.

V zmysle platných obchodných podmienok sa záruka poskytovala v rozsahu do výšky 85 % z istiny úveru, v nadväznosti na jednotlivé programy v rozsahu až do 90 %. Maximálna výška úveru je 100 mil. Sk. Túto formu záruky bolo možné poskytnúť prostredníctvom jedného z nasledovných programov:

Záručné programy

1. Program podpory MSP (malé a stredné podniky)
2. Program PHARE
3. Program na podporu MSP formou poskytovania záruk na tuzemský finančný leasing
4. Program na podporu MSP formou poskytovania záruk vo vybraných regiónoch
5. Program na podporu zabezpečenia sezónnych poľnohospodárskych prác formou poskytovania záruk
6. Program na podporu malých a stredných poľnohospodárskych subjektov formou poskytovania záruk a nenávratných finančných príspevkov v oblasti poľnohospodárstva
7. Program na podporu podnikania formou poskytovania záruk na prevádzkové úvery
8. Program na podporu rozvoja zdravotníckych služieb formou poskytovania záruk
9. Program na podporu ochrany životného prostredia formou poskytovania záruk
10. Program na podporu inovácie výroby formou poskytovania záruk a nenávratných finančných príspevkov
11. Program na podporu rozvoja remeselnej výroby formou poskytovania záruk a nenávratných finančných príspevkov
12. Program podpory podnikania formou poskytovania protizáruk na zahraničné úvery
13. Program na podporu rozvoja kombinovanej dopravy v SR

Poskytnuté záruky za rok 1999 a od začiatku činnosti

Ukazovateľ			Spolu
1.	Počet doručených žiadostí o poskytnutie záruky	rok	78
		kumulatív	3 089
2.	Počet poskytnutých záruk	rok	53
		kumulatív	2 205
3.	Výška poskytnutých záruk v tis. Sk	rok	140 168
		kumulatív	6 713 040
4.	Výška podporených úverov poskytnutých záruk v tis. Sk	rok	189 975
		kumulatív	10 076 214
5.	Priemerná výška záruky poskytnutá na 1projekt v tis. Sk	rok	1 750
		kumulatív	3 044
6.	Počet novovzniknutých pracovných miest u poskytnutých záruk	rok	352
		kumulatív	9 384

Odvetvová štruktúra záručných prípadov za rok 1999

P.č.	Oblasť podnikania	%
1.	Poľnohospodárstvo	71
2.	Výroba potravín a nápojov	9
3.	Cestovný ruch	7
4.	Výroba usní a úprava kože	6
5.	Veľkoobchod	2
6.	Textilný priemysel	2
7.	Predaj PHM	2
8.	Výroba nábytku	1
	Spolu	100

Podporené úvery podľa účelu (podľa výšky úverov)

Účel úveru	rok 1999 %	1991 - 1999 %
Investičné	69	75
Prevádzkové	15	23
Kombinované	16	2
Spolu	100	100

Príspevkové programy

Poskytovanie nenávratných finančných príspevkov SZRB realizovala v rámci vládou vyhlasovaných rozvojových programov a tým pomáhala znižovať

úrokové zaťaženie podnikateľov v tých oblastiach, ktoré sú pre stabilitu ekonomiky najpotrebnejšie.

Nenávratný finančný príspevok SZRB realizovala prostredníctvom nasledovných príspevkových programov.

1. Program rozvoja cestovného ruchu v SR IV.
2. Program podpory ekonomických aktivít vedúcich k úspore energie a dovážaných surovín
3. Program znižovania spotreby energie v bytových domoch a bytoch
4. Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy v SR
5. Program obnovy vozového parku slovenskej autobusovej dopravy
6. Program podpory MSP pri využívaní výsledkov vedy a techniky - PATENT
7. Program - REGIÓN
8. Program podpory malých a začínajúcich podnikateľov - ŠTART
9. Program podpory postupného vylúčenia látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu - OZÓN

Poskytnuté príspevky za rok 1999 a od začiatku činnosti

<i>Ukazovateľ</i>		<i>Spolu</i>
1.	Počet doručených žiadostí	rok 71
	Poskytnutie finančného príspevku	kumulatív 928
2.	Počet prisľúbených finančných príspevkov	rok 45
		kumulatív 617
3.	Výška prisľúbených finančných príspevkov v tis. Sk	rok 31 149
		kumulatív 705 471
4.	Výška vyplatených finančných príspevkov v tis. Sk	rok 64 907
		kumulatív 629 547
5.	Výška podporených úverov u prisľúbených finančných príspevkov v tis. Sk	rok 309 221
		kumulatív 5 702 393
6.	Priemerná výška finančného príspevku na 1 projekt u prisľúbeného finančného príspevku v tis. Sk	rok 742
		kumulatív 1 143
7.	Počet novovzniknutých pracovných miest u prisľúbených finančných príspevkov	rok 284
		kumulatív 5 083

Odvetvová štruktúra finančných príspevkov v roku 1999

P.č.	Oblasť podnikania	%
1.	Výroba	23
2.	Obchod	1
3.	Cestovný ruch	58
4.	Poľnohospodárstvo	1
5.	Doprava	2
6.	Iné	15
	Spolu	100

Efekty programu podpory cestovného ruchu

P. č.	Ukazovateľ	Rok 1999	Spolu
1.	Počet novovytvorených lôžok	291	6 126
2.	Počet novovytvorených miest pri stoloch	1 177	24 342
3.	Počet novovzniknutých pracovných miest	258	3 988

Úverové programy

Úverový program **PODPORA**, ktorý v roku 1997 SZRB pripravila ako nový produkt s platnosťou od 1. 6. 1997, umožňuje podnikateľovi získať úver až do výšky 7 mil. Sk s max. dobou splatnosti 7 rokov pri pevnej úrokovej sadzbe 10,5 %, ktorá sa nemení počas celej doby úverového vzťahu a s možnosťou odkladu splátok istiny úveru do jedného roka od prvého čerpania úveru. V rámci úverového programu **PODPORA** sa poskytujú úvery subsidiarne v spolupráci s kooperujúcimi bankami.

Úverový program **ROZVOJ** na podporu rozvoja malého a stredného podnikania financovaného z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau, vznikol na základe spolupráce a pomoci zahraničnej banky. Nový úverový produkt bol uvedený na bankový trh s platnosťou od 1. 9. 1998. Umožňuje podnikateľov získať investično-prevádzkový úver. Maximálna výška úveru je 58 mil. Sk. V súčasnej dobe je úroková sadzba na tento druh úveru 13,5 % p.a. Z úveru je možné financovať 75 % projektovaných nákladov. Úver v rámci tohto programu je možné kombinovať s inými zdrojmi financovania. Maximálna doba splatnosti úveru je 10 rokov s možnosťou odkladu splátok istiny na jeden rok.

Úverový program **EKOLÓGIA** na podporu malého a stredného podnikania. Program je financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau. Úverový produkt bol uvedený na bankový trh od 1. 9. 1999. Z úveru je možné financovať 75 % projektovaných nákladov. Maximálna výška úveru je 58 mil. Sk s úrokovou sadzbou 13,5 % p.a. max. doba splatnosti úveru do 31. 12. 2007.

Poskytnuté úvery v rokoch 1997 - 1999

P.č.	Ukazovateľ		Podpora 1999	Rozvoj 1999	Spolu
1.	Počet doručených žiadostí o úvery	Rok	52	45	97
		Kumulatív	234	86	320
2.	Počet akceptovaných úverov SZRB	Rok	25	37	62
		Kumulatív	159	58	217
3.	Výška akceptovaných celkových úverov (SZRB + ÚPÚ) v tis. Sk	Rok	121 627	416 716	538 343
		Kumulatív	799 420	631 541	1 430 960
4.	Výška akceptovaných úverov SZRB v tis. Sk	Rok	81 085	416 715	497 800
		Kumulatív	532 947	631 540	1 164 487
5.	Priemerná výška úveru u celkom akcept. úveru (SZRB+ÚPÚ) v tis. Sk	Rok	4 865	11 263	8 683
		Kumulatív	5 028	10 889	6 594
6.	Počet novovznik. pracovných miest u celkovo akcept. úverov (SZRB + ÚPÚ)	Rok	147	250	397
		Kumulatív	1 427	610	2 037

Odvetvová štruktúra poskytnutých úverov v rokoch 1997-1999 podľa výšky poskytnutých úverov

P.č.	Oblasť podnikania	%
1.	Výroba	50
2.	Obchod	23
3.	Služba	
4.	Cestovný ruch	
5.	Iné	12
	Spolu	100

Akceptované úvery podľa úverujúcich bánk:

v mil. Sk

ÚPÚ	1999		Kumulatív	
	Počet	Výška úverov celkom (SZRB + ÚPÚ)	Počet	Výška úverov celkom (SZRB + ÚPÚ)
Pol'nobanka	3	85	4	93
Priemyselná banka	5	41	30	229
Istrobanka	9	119	86	508
Poštová banka	45	293	97	601
Spolu	62	538	217	1431

5.3 Prehľad o alokácii a čerpaní zdrojov na jednotlivé druhy podpory

v tis. Sk

Program	Zdroje	Čerpanie 99	Zostatok 99	Poznámka
NARMSP				
1. Politika podpory MSP inštitucionálna podpora (Phare)	4 052	2 340	1 712	Čerpanie zdrojov je plánované na 3 roky

Program	Zdroje	Čerpanie 99	Zostatok 99	Poznámka
NARMSP				
2. Poradenské služby a informačné zabezpečenie (Phare)	23 933	16 412	7 521	Detto
3. Finančné podporné schémy (ŠR + Phare)	468 00	286 980	181 020	Čerpanie pokračuje v roku 2000
4. Štátne podporné programy cez VPS	28 700	7 119	21 581	Prostriedky uvoľnené až koncom roka - čerpanie pokračuje v roku 2000
MPS VR SR - NÚP *	7 936 818	474 032	7 462 786	7 292 270 na pasívnu politiku 170 516 rezerva na január
MDTP SR z toho:	135 000			Zdroje sú uložené v SZRB a táto ich používa
príspevky	50 000	3 500	46 500	
záruky	85 000	-	85 000	
FPZO	401 000	219 000	182 000	Zostatok je čerpaný v roku 2000 v závislosti na dĺžke projektov
SZRB				Na príspevkové a úverové programy boli použité prostriedky aj z iných zdrojov
- záručné programy	250 000	140 168	109 832	
- príspevkové programy	51 300	62 907	x	
- úverové programy	40 000	538 343	x	

* ide o zdroje na celkovú politiku trhu práce, nie len na podporu MSP

NARMSP disponuje v rámci svojich programov prostriedkami PHARE a štátneho rozpočtu. V prípade zdrojov z PHARE sú tieto určené na čerpanie v priebehu troch rokov a tomu je aj prispôsobený spôsob ich uvoľňovania. V prípade zdrojov zo štátneho rozpočtu treba uviesť, že tieto boli uvoľňované oneskorene (až v decembri 1999), a teda nebolo možné ich v priebehu roka vyčerpať.

MPSVR SR v tomto prípade ide o rozdiel medzi zdrojmi a potrebou na výplatu podpôr v nezamestnanosti a iných platieb v rámci pasívnej politiky trhu práce. Na účely aktívnej politiky bolo k dispozícii podstatne menej prostriedkov.

MDPT SR realizuje program kombinovanej dopravy, kde je nečerpanie zdrojov zapríčinené nedostatkom kvalitných projektov.

Fond na podporu zahraničného obchodu financuje aj dlhodobejšie aktivity podnikateľov, a preto sa čerpanie časti prostriedkov presunulo až do roku 2000.

6. Podpora z iných zdrojov

6.1 Spolupráca s Francúzskom

V roku 1999 sa začala realizácia Vzdelávacieho programu pre manažérov hovoriacich po francúzsky. Cieľom tohoto programu je profesionalizácia slovenských frankofónnych manažérov MSP, doplnenie know-how v oblasti manažmentu a marketingu a nadviazanie spolupráce s francúzskymi podnikmi.

Spolupracujúcimi stranami programu sú NARMSP a GRETA Laon-Hirson-Chauny, ktorej poslaním je profesné vzdelávanie dospelých.

Program má 3 etapy:

1. korešpondenčný kurz odbornej francúzštiny
2. semináre s francúzskymi lektormi (v priestoroch NARMSP v Bratislave)
3. stáž vo Francúzsku.

Prednášajúcimi sú profesionáli, ktorí majú bohaté skúsenosti prednášaním priamo v podnikoch, dokonale poznajú realitu tohoto prostredia. Prebrané témy sa týkajú najmä finančnej analýzy a finančného manažmentu, európskej ekonomiky, marketingu, organizácie a riadenia výroby, kvality, personálneho manažmentu a organizačných systémov.

Stáž vo Francúzsku v roku 1999 trvala 8 týždňov, z ktorých počas prvých dvoch týždňov sa účastníci zúčastnili na prezentáciách regionálnych inštitúcií (Conseil régional, Mairie de Laon, Agence régionale pour l'exportation, Chambre régionale de commerce et d'industrie) a na prednáškach odborníkov z praxe v priestoroch GRETY a zvyšných 6 týždňov boli priamo v jednom alebo vo viacerých francúzskych podnikoch. Semináre prebiehali v mesiacoch august a september a stáže sa uskutočnili v mesiacoch október až december.

Program bol financovaný vládou Francúzska a v roku 1999 sa ho zúčastnilo 10 slovenských manažérov. Všetci účastníci si vysoko cenili získané skúsenosti a nadviazané kontakty plánujú ďalej rozvíjať.

6.2 Spolupráca s Nemeckom

V roku 1999 sa začala realizovať druhá 2-ročná fáza projektu „Posilnenie poradenskej ponuky pre MSP na Slovensku“, tvoriacej súčasť programu TRANSFORM. Projekt financuje vláda SRN cez KfW vo Frankfurte nad

Mohanom. Zmluvný partnerský vzťah so SEQUA Bonn bol uzatvorený 9. februára 1999 a následne sa rozbehli poradenstvá v koordinácii s Komorou remeselníkov v Trieri.

Počet spolupracujúcich centier v projekte (RPIC Poprad a Považská Bystrica, BIC Spišská Nová Ves) bol rozšírený o ďalšie dve centrá (RPIC Nitra a BIC Banská Bystrica).

V roku 1999, prvom roku tejto dvojročnej fázy, došlo v projekte ku akvizícii 35 MSP, k uzatvoreniu 13 poradenských zmlúv, k realizácii 4 poradenstiev a k nadviazaniu 1 kooperácie s nemeckou hovoriacou firmou.

Uskutočnili sa 2 semináre - prvým bol seminár týkajúci sa oboznámenia interných a externých poradcov s poslednými zmenami v ISO 9000. Druhým seminárom bol seminár o exporte pre MSP a regionálne centrá. Oba semináre sa uskutočnili v Považskej Bystrici.

Oproti prvej fáze projektu sme dosiahli vyšší stupeň inštitucionálnej známosti projektu u odbornej verejnosti.

6.3 Zahraničné úverové linky

Rozvoj malého a stredného podnikania na Slovensku podporuje od roku 1993, t.j. od svojho vzniku aj Národná banka Slovenska, prostredníctvom špeciálnych zahraničných úverových liniek. V období rokov od 1993 - 1997 podpísala NBS dve zmluvy s Európskou investičnou bankou (Pôžičky Apex Global Loan a Apex Global Loan II) a tri zmluvy s EXIM Bank of Japan (Pôžičky Two Step Loan, Two Step Loan II a Two Step Loan III). Prostriedky z týchto pôžičiek sú určené na podporu súkromného podnikania na Slovensku. Konkrétne projekty financujú vybrané komerčné banky na základe sprostredkovateľských zmlúv, ktoré majú uzatvorené s NBS.

Európska investičná banka podpísala 17. februára 1993 s Národnou bankou Slovenska zmluvu o poskytnutí pôžičky Apex Global Loan v objeme 28 mil. ECU. Pôžička bola určená na financovanie malých a stredných projektov v rozmedzí od 40 tis. ECU do 20 mil. ECU, pričom úver je poskytovaný maximálne do výšky 50 % investičných nákladov. Zdrojom financovania zostávajúcich 50 % investičných nákladov projektu by mali byť vlastné zdroje investora, resp. úvery z iných peňažných ústavov. Úverovou menou je ECU a čerpanie úveru je v mene, akú požaduje podnikateľ, pričom riziko zmeny kurzu znáša

podnikateľ. Dňa 18. júla 1995 bola medzi EIB a NBS podpísaná ďalšia zmluva o poskytnutí pôžičky Apex Global Loan II v objeme 50 mil. ECU. Ako prepožičiavacie banky boli Európskou investičnou bankou postupne schválené VÚB, Tatra banka, Creditanstalt, Istrobanka a Ľudová banka. Okrem toho Národná banka Slovenska ďalej odsúhlasila možnosť čerpania prostriedkov z úverovej linky AGL II aj v Sk, čím sa urýchlil proces realizácie pôžičky.

V roku 1999 bola naďalej čerpaná linka AGL II v Sk. Prehľad tohoto čerpania za rok 1999 a kumulatívne od začiatku je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Úverová linka AGL II od EIB - čerpanie v Sk

	<i>Počet odsúhlasených - prefinancovaných projektov v NBS</i>		<i>Objem uvoľnených prostriedkov z NBS v Sk</i>	
	<i>rok 1999</i>	<i>kumulatív k 31.12.1999</i>	<i>rok 1999</i>	<i>kumulatív k 31.12.1999</i>
VÚB, a.s.	4	6	31 500 000	42 000 000
TATRA BANKA, a.s.	1	6	44 000 000	389 000 000
ISTROBANKA, a.s.	3	5	426 877 000	462 228 361
ĽUDOVÁ BANKA, a.s.	0	0	0	0
CREDITANSTALT, a.s.	3	4	185 700 000	234 450 000
SPOLU	11	21	688 077 000	1 131 678 361

Kumulatívne k 31. 12. 1999 bolo celkom z úverovej linky EIB AGL financovaných 5 projektov v objeme 0,90 mld. Sk a z linky AGL II 27 projektov v objeme 1,235 mld. Sk, z toho 21 projektov v Sk, zvyšok v zahraničnej mene.

Export-Import Bank of Japan podpísala 12. septembra 1997 s Národnou bankou Slovenska zmluvu o pôžičke Two Step Loan III v objeme 20 mld. jenov. Pôžička je určená na podporu rozvoja malých a stredných súkromných podnikov a joint ventures. Pre účely tejto pôžičky je ako malý definovaný podnik s 1 až 150 zamestnancami a ako stredný ten podnik, ktorý zamestnáva 151 až 600 zamestnancov. Tieto prostriedky sú použiteľné na financovanie nových projektov alebo rozšírenie projektu, vrátane modernizácie, renovácie, obnovy, optimalizácie, reštrukturalizácie a akéhokoľvek druhu investície na zlepšenie produktivity alebo účinnosti existujúceho projektu. Z pôžičky nemožno financovať maloobchod, veľkoobchod a služby s ním spojené a leasing. Z prostriedkov pôžičky je možné financovať maximálne 70 % celkových nákladov projektu. Čiastka krytá z prostriedkov tejto pôžičky nesmie u jednotlivých projektov prekročiť korunový ekvivalent 750 mil. jenov (cca 200 mil. Sk).

V roku 1999 boli v rámci linky TSL I z revolvingu financované 4 projekty v objeme 0,028 mld. Sk a v rámci revolvingu TSL II to bolo 13 projektov v objeme 0,110 mld. Sk. V rámci linky TSL III bolo financovaných 7 projektov v objeme 0,065 mld. Sk a z revolvingu 24 projektov v objeme 0,287 mld. Sk.

	<i>Počet odsúhlasených - prefinancovaných projektov v NBS</i>		<i>Objem uvoľnených prostriedkov z NBS v Sk</i>	
	<i>rok 1999</i>	<i>kumulatív k 31.12.1999</i>	<i>rok 1999</i>	<i>kumulatív k 31.12.1999</i>
VÚB, a.s.	0	204	0	2 152 324 966
POĽNOBANKA, a.s.	1	69	5 000 000	974 421 446
TATRA BANKA, a.s.	0	15	0	921 000 000
PRIEMYSELNÁ BANKA, a.s.*	1	14	10 000 000	323 167 184
ISTROBANKA, a.s.	5	28	49 673 916	1 053 881 764
POŠTOVÁ BANKA, a.s.	0	6	0	74 800 000
SPOLU	7	336	64 673 916	5 449 595 360

* Od 17. 12. 1999 prevzatá Slovenskou sporiteľňou, a.s.

K 31. 12. 1999 bolo celkom z úverovej linky TSL I bolo financovaných 174 projektov v objeme 1,354 mld. Sk a z revolvingu 81 projektov v objeme 0,855 mld. Sk. Z linky TSL II bolo financovaných 211 projektov v objeme 2,718 mld. Sk a z revolvingu 79 projektov v objeme 0,528 mld. Sk. Z linky TSL III bolo financovaných 336 projektov v objeme 5,450 mld. Sk a z revolvingu 57 projektov v objeme 0,533 mld. Sk.

7. Návrh opatrení na rozvoj MSP v roku 2001

MSP tvorí významný podiel na hrubej produkcii, pridanej hodnote, zamestnanosti a na exporte a importe v rámci národného hospodárstva SR. Dynamika zmien jednotlivých ekonomických parametrov MSP však citlivo reaguje na všetky vplyvy prostredia, ktoré je determinované legislatívou, administratívnymi postupmi a stavom finančného systému. Dôsledky makroekonomickej nerovnováhy sa evidentne prejavili na poklese podielu na zamestnanosti v roku 1999, ale aj na stagnácii podielu MSP na pridanej hodnote resp. iných ekonomických parametroch.

Na posilnenie dynamiky rozvoja MSP odporúčame pokračovať v prijímaní systémových opatrení na cieľavedomé zlepšovanie podnikateľského prostredia, ktoré by mali zahŕňať riešenie nasledovných problémov:

a) V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér

Vychádzajúc z konštatovaní uvedených v 2. časti je potrebné urýchlene prijať opatrenia v legislatívnej oblasti, ktoré prispievajú k odstráneniu hlavných legislatívnych a administratívnych bariér rozvoja malého a stredného podnikania.

V oblasti dane z príjmu znížiť daňové zaťaženie podnikateľov, čo predstavuje riešenie nasledujúcich problémov:

1. Odstránenie limitujúcich položiek pre uznanie daňových nákladov, ktoré boli do nového zákona zavedené. (napr. obmedzenie výdavkov na spotrebované pohonné hmoty, obmedzenie možnosti odpisovania hmotného a nehmotného majetku obstaraného z dotácií a pod.).
2. Umožnenie odpočítania časti investícií (napr. 30 % z celkovej ceny) od základu dane.
5. Zrovnoprávnenie samostatne zárobkovo činných osôb so zamestnancami v položkách niektorých daňových výdavkoch.
6. Realizácia systémovej zmeny určovania výšky odpočítateľných položiek.
7. Zvážiť rozdelenie daňovníkov - fyzické osoby na zamestnancov a samostatne zárobkovo činné osoby.

V oblasti odvodov do fondov podľa zákonov NR SR č. 273/1994 Z.z. a č. 274/1994 Z.z. riešiť:

1. Nerovnoprávnosť pri dávkach v nemoci a pri úrazoch podnikateľa v porovnaní so zamestnancami.
2. Možnosť tvorby sociálneho fondu aj pre podnikateľa.
3. Systémovo prehodnotiť výšku odvodov do fondov pre podnikateľov.
4. Odvody do fondov realizovať len do jedného zberného miesta (centra), čím sa podstatne zníži administratívna náročnosť u MSP.

b) V oblasti prístupu ku kapitálu

Jedným zo základných predpokladov vzniku a rozvoja malých a stredných podnikov je umožnenie ich prístupu ku kapitálu za výhodnejších podmienok ako poskytujú v súčasnosti komerčné banky. Je potrebné hľadať motivačný systém pre banky, aby orientovali svoju úverovú politiku na MSP.

Druhým spôsobom je riešenie opatrení v daňových otázkach tak, aby podnikateľom zostávalo viac prostriedkov na investície a rozvoj.

c) V oblasti vzdelávania a poradenstva pre MSP

Súčasná inštitucionálna podporná sieť pre MSP pozostáva (okrem Bratislavy) z 12 RPIC a 4 BIC. Aj keď centrá poskytujú informačné a poradenské služby pre viacero okresov vo svojom okolí, častokrát, najmä pre záujemcov o podnikanie z radov nezamestnaných, je vzdialenosť medzi sídlom centra a príslušným okresom bariérou na získanie detailných informácií a kvalitných poradenských služieb. V rámci programu PHARE 2000 bol navrhnutý projekt rozšírenia poradenských inštitúcií pre región Slovensko - východ. Potrebné je však riešiť situáciu v krajoch, ktoré nespádajú pod prioritný región NUTS II.

Poskytovanie informácií o celom spektre podporných programov pre MSP bolo v predchádzajúcom období bezplatné v rozsahu 0,5 hod. Prijatím zákona NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci nie je možné pokračovať v tejto praxi. Podnikatelia buď musia túto službu platiť, alebo ju musia poradenské inštitúcie poskytovať bezplatne na svoj úkor, čo zhoršuje ich aj tak neľahkú finančnú situáciu.

V porovnaní s okolitými transformujúcimi sa krajinami v rámci Slovenskej republiky stále nie je dostatočne rozvinutá inkubátorová forma podpory najmä pre začínajúce podniky. Inkubátorových centier je málo (3) a pracujú v nevhodujúcich podmienkach.

Technologické inkubátory neexistujú vôbec. Situáciu čiastočne riešia projekty v rámci PHARE 1999 a návrhy v rámci PHARE 2000. Dôležité je však zabezpečiť podporu a kofinancovanie takýchto projektov aj zo zdrojov Slovenskej republiky.

Dôraz je potrebné klásť na vyhodnocovanie dopadu a efektívnosti realizácie podporných programov najmä tých, ktoré sú priamou formou finančnej podpory podnikateľov (podporný úverový program, mikropôžičky, grantové programy). Preto je nevyhnutné zabezpečiť ich monitoring v rámci jednotlivých regiónov prostredníctvom siete RPIC/BIC.

V súčasnosti sa pripravuje koncepcia ďalšieho rozvoja siete RPIC/BIC a jej prípadného rozšírenia vrátane systému financovania podporných poradenských služieb pre MSP.

d) V oblasti analýz a prognóz

Prijatie účinných opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia je potrebné založiť na detailných poznatkoch. Tieto nie sú doteraz k dispozícii. Podporné opatrenia musia byť cielené na špecifické oblasti a skupiny podnikov, kde ich efekt bude najvyšší. Takéto informácie môžeme získať iba systematickým monitorovaním činnosti MSP, ako je to obvyklé v krajinách EÚ. Preto navrhujeme projekt vytvorenia Centra monitorovania MSP, ktoré by túto úlohu plnilo a poskytovalo by podklady na kompetentné rozhodovanie v tejto oblasti.

Vzhľadom na problematické zisťovanie štatistických údajov o MSP je potrebné nájsť spôsob zjednotenia evidencie databáz všetkých zainteresovaných inštitúcií, ktoré narábajú so štatistickými údajmi o malom a strednom podnikaní - najlepšie cestou vytvorenia jednotného informačného systému SR.

e) V oblasti podporných programov

V roku 2001 sa predpokladá pokračovanie nasledovných podporných programov:

1. Štvrtý viacročný program KEÚ pre MSP
2. Transfer technológií
3. Implementácia systémov riadenia kvality
4. Poradenské služby pre MSP
5. Subkontraktácia

6. Zárodkový kapitál
7. Mikropôžičková schéma
8. Centrum pre výskum podnikania
9. Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov a implementácie metódy Research based spin - off
10. Podpora prieniku MSP na nové trhy
11. Informačné centrum pre podnikateľov
12. Vzdelávanie pre MSP

Takisto sa predpokladá aj pokračovanie úspešných programov podpory MSP realizovaných SZRB resp. inými rezortami a inštitúciami.

f) V oblasti regionálneho rozvoja

Z hľadiska regionálnej politiky je základnou úlohou regionálneho rozvoja rast ekonomického potenciálu regiónu (rast ekonomickej výkonnosti a efektivity využitia disponibilných zdrojov v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja) a jeho využitie, zvyšovanie jeho konkurencieschopnosti a životnej úrovne jeho obyvateľov prispievajúci k sociálnemu a ekonomickému rozvoju krajiny. Popri zmierňovaní medziregionálnych ekonomických a sociálnych rozdielov prispieva podpora regionálneho rozvoja aj k vytváraniu podmienok pre intenzívnejšie využívanie vlastných rastových faktorov a komparatívnych výhod podporovaných regiónov v prospech obnovenia dynamiky ich sociálneho a ekonomického rozvoja.

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR navrhuje s účinnosťou od 1. 1. 2001 zriadiť Národnú agentúru regionálneho rozvoja. Základným poslaním agentúry bude posilňovanie partnerstva všetkých zainteresovaných zložiek zameraných na zabezpečenie udržateľného ekonomického, sociálneho a kultúrneho rozvoja regiónov SR v zdravom životnom prostredí. Pri vykonávaní právomocí, plnení povinností a funkcií bude agentúra spolupracovať s vládnymi a mimovládnymi agentúrami SR.

7.1 Zameranie Národného programu pre implementáciu *acquis communautaire* v oblasti MSP

Malé a stredné podnikanie zaznamenalo na Slovensku od jeho vzniku celkovo pozitívny vývoj, avšak napriek pozitívnemu vývoju existujú skutočnosti, ktoré by mohli spôsobiť vážne problémy našim MSP pri vstupe Slovenska do EÚ. Ich odstránenie bolo východiskom na stanovenie cieľov Národného programu pre implementáciu *acquis communautaire* (ďalej NPAA). Na základe výsledkov screeningových rokovaní a pripomienok zo strany EÚ došlo k prehodnoteniu tohto programu s cieľom jeho zefektívnenia. Základné priority, z ktorých sa vychádzalo, ostali aj naďalej pilierom pre túto oblasť. Konkrétne ide o nasledovné priority:

- upevnenie postavenia MSP a stimulácia ich rastu,
- zvýšenie konkurencieschopnosti MSP,
- urýchlenie internacionalizácie a prienik na nové trhy.

Uvedené priority majú strednodobý charakter a sú v rámci každoročnej Správy o stave a rozvoji MSP a jeho podpore v Slovenskej republike spracovávané do konkrétnych štátnych programov.

A. Upevnenie postavenia MSP a stimulácia ich rastu

- **Štátny program 1: Podporný úverový program** - pre rok 2000 sa počíta s objemom finančných prostriedkov vo výške 600 mil. Sk (200 mil. ŠR, 200 mil. PHARE, 200 mil. komerčné banky).
- **Štátny program 2: Mikropôžičková schéma** - pre rok 2000 sa počíta s objemom finančných prostriedkov vo výške 39 mil. Sk (30 mil. PHARE, 9 mil. ŠR).
- **Štátny program 3: Poradenské služby pre MSP** - pre rok 2000 sa počíta s objemom finančných prostriedkov zo ŠR vo výške 14 mil. Sk (9 mil. PHARE, 5 mil. ŠR).

V uvedených štátnych programoch sa predpokladá pokračovanie aj v rokoch 2001 - 2002.

B. Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP

- **Štátny program 4: Program transferu technológií, 2. a 3. etapa** - pre rok 2000 sa počíta s objemom finančných prostriedkov zo ŠR vo výške 5 mil. Sk.

- **Štátny program 5: Program implementácie systému riadenia kvality** - pre rok 2000 sa počíta s objemom finančných prostriedkov zo ŠR vo výške 5 mil. Sk.
- **Seed Capital Company, s. r. o.** - pre rok 2000 sa počíta s objemom finančných prostriedkov z PHARE vo výške 42 mil. Sk.

V štátnych programoch sa predpokladá pokračovanie aj v rokoch 2001 - 2002.

C. Urýchlenie internacionalizácie a prienik na nové trhy

- **Subkontrakčná burza Slovenska (SBS)** - poskytuje informácie a služby na vysokej úrovni hlavne pri hľadaní a identifikovaní vhodných partnerov pre výrobnú a obchodnú kooperáciu.
- **TIPS (Technological and trade promotion system)** - vytvára medzinárodnú informačnú sieť v oblasti obchodu, výroby, technológií a investícií.
- **Národná Web stránka o MSP (www.nadsme.sk) (1998)** - v súčasnosti suplovaná ešte webovskou stránkou NARMSP umožňuje záujemcom o podnikanie získať obsiahle informácie o podpore MSP na Slovensku.

Národná agentúra, ako národné centrum pre koordináciu všetkých druhov podpory pre MSP, monitorovanie podnikateľského prostredia a vývoja MSP, potrebuje spoľahlivú informačnú základňu na predkladanie návrhov na zlepšenie podnikateľského prostredia, tvorbu prognóz a vyhodnocovanie prijatých opatrení pre vládu a taktiež pre poskytovanie relevantných údajov z oblasti MSP pre medzinárodné inštitúcie (EÚ, OECD, UNIDO a pod.). V dôsledku toho predložila NARMSP Ministerstvu hospodárstva SR návrh na vybudovanie Centra pre výskum prostredia MSP, ktoré bude Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania poskytovať relevantné údaje za oblasť MSP na Slovensku.

Finančné potreby

Financovanie podpory MSP plne zapadá do celkového kontextu štátnych rozpočtových výdavkov. Problémom naďalej však zostáva dostatočný objem zdrojov pre túto oblasť.

Požiadavky na finančné zabezpečenie rozpracovaných priorít a vybudovanie Centra pre výskum prostredia sú každoročne upresňované a predkladané vláde a parlamentu. V štátnom rozpočte na rok 2000 je vyčlenené na schválené štátne programy 225 mil. Sk.

Pri špecifikovaní zdrojov z programu PHARE sa na roky 2000 - 2002 vychádza z disponibilných zdrojov zostatku COP 97 a COP 99 (SME) a v prípade schválenia projektu „Centrum pre výskum prostredia MSP“ z COP 2000.

<i>Štátne podporné programy</i>	<i>Finančné potreby v mil. Sk</i>					
	<i>2000</i>		<i>2001</i>		<i>2002</i>	
	<i>ŠR</i>	<i>PHARE</i>	<i>ŠR</i>	<i>PHARE</i>	<i>ŠR</i>	<i>PHARE</i>
Podporný úverový program	200	200	*	*	*	*
Mikropôžičková schéma	9	30	30	26	30	20
Poradenské služby	5	9	8	9	8	9
Program transferu technológií	5	-	10	-	10	-
Program implementácie systému riadenia kvality	5	-	5	-	5	-
Seed Capital - rizikový kapitál	-	42	40	-	40	-
Prostriedky na inštitucionálne zabezpečenie						
Centrum pre výskum prostredia MSP	-	12,6**	8,4**	25,2**	4,2**	12,6**

* vzhľadom na akumulovaný kapitál sa v rokoch 2001 - 2002 bude tento program realizovať z revolvingu.

** údaje sú aktuálne len v prípade zaradenia vybudovania Centra do COP 2000

8. Záver

Správa o stave malého a stredného podnikania dáva ucelený obraz o jeho vývoji, formách jeho podpory a vývoji podnikateľského prostredia v roku 1999, vrátane existujúcich problémov a návrhov na ich riešenie.

Podpora malého a stredného podnikania predstavuje aktivitu, ktorá umožňuje začínajúcim i rozvíjajúcim sa podnikateľom prekonať počiatkové obdobia ich podnikateľských činností a vynaložené náklady sa prejavujú v počte podnikateľských subjektov a ich podiele na HDP a zamestnanosti. Zdroje na jej realizáciu boli v uplynulom roku čerpané predovšetkým z Fondu PHARE a zo štátneho rozpočtu. Štátna podpora bola realizovaná hlavne prostredníctvom štátnych orgánov, ktoré sa rôznymi formami zúčastňujú na podpore MSP. Štátne rozvojové programy na podporu MSP a záručné programy boli realizované prostredníctvom SZRB, š.p.ú.

Od roku 1998 sa prešlo u podpory malého a stredného podnikania z jednotlivých opatrení na priority, uvedené v Národnom programe pre implementáciu *acquis communautaire*, ktorých realizácia umožní tomuto sektoru minimalizovať problémy pri vstupe SR do EÚ. Ide o upevnenie postavenia MSP a stimuláciu ich rastu, zvýšenie ich konkurencieschopnosti, urýchlenie internacionalizácie a prienik na nové trhy. Tieto priority boli rozpracované do jednotlivých štátnych programov, avšak finančné prostriedky na ich realizáciu boli zo štátneho rozpočtu uvoľnené až 23. resp. 26. decembra 1999, a v dôsledku toho muselo MH SR žiadať MF SR o predĺženie možnosti ich čerpania, pretože plánované podporné programy v tom roku už nebolo možné realizovať.

Pokiaľ ide o hodnotenie vývoja MSP je potrebné uviesť, že v roku 1999 napriek určitému poklesu počtu MSP - právnických osôb sa ich podiel na tvorbe hrubej produkcie zvýšil, ako absolútne tak aj relatívne, v porovnaní s veľkými podnikmi, čo ukazuje na kvalitatívny rast tohoto sektora jako aj na zvyšovanie produktivity práce. Pokles počtu MSP - právnických osôb sa prejavil na celkovom poklese zamestnanosti v tomto sektore. Pokles zamestnanosti je spôsobený okrem toho aj neochotou najmä malých podnikov zamestnávať pracovníkov. Príčina spočíva v administratívnej náročnosti a vysokých nákladoch spojených so zamestnávaním.

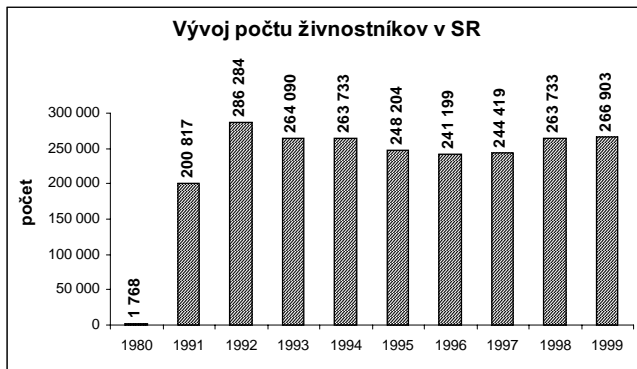
Prijatím zákona NR SR č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci dochádza už od uplynulého roku pri hodnotení počtu MSP k zmene vo veľkostnom členení.

Najväčší rozdiel spočíva v posune maximálneho počtu zamestnancov stredného podniku z 500 na 249.

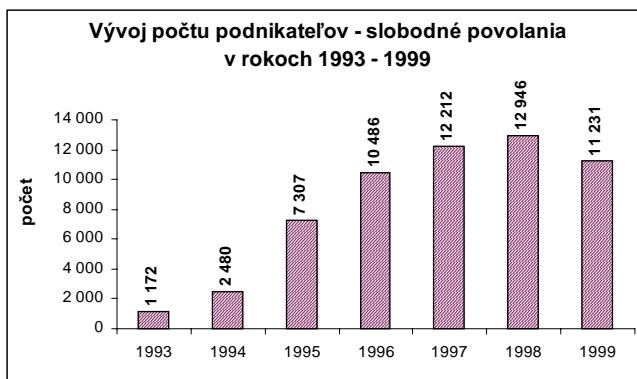
Aj napriek tomu, že postupne dochádza k novelizácii zásadných právnych noriem, naďalej ostávajú na riešenie určité problémy najmä v legislatívnej oblasti, ktoré bránia väčšiemu rozvoju podnikania. Predkladaná správa preto obsahuje v 7. kapitole aj komplex návrhov na zlepšenie podnikateľského prostredia, ktorých realizácia by prispela k zvýšeniu dynamiky rozvoja MSP na Slovensku.

Príloha

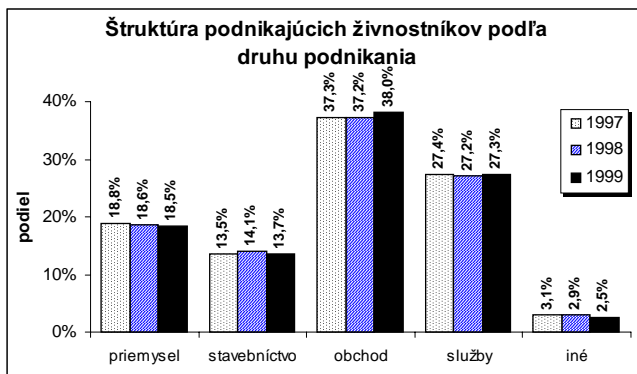

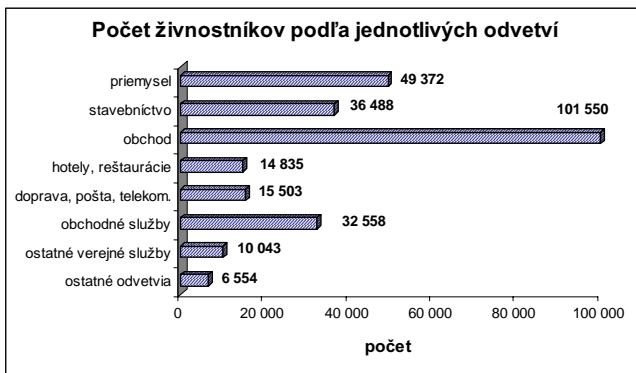
Graf 3.1

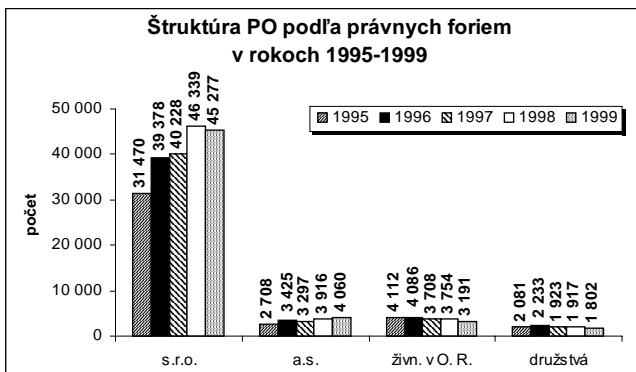
Graf 3.2

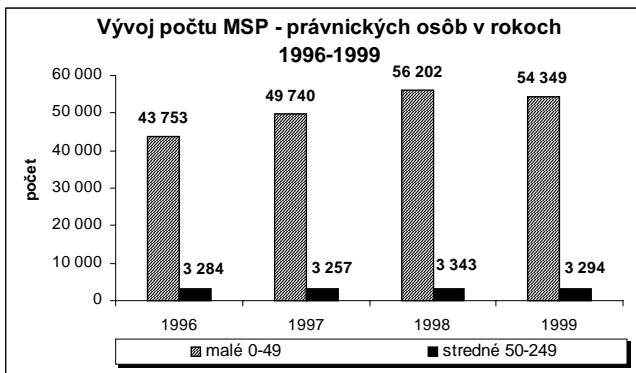
Graf 3.3

Graf 3.4

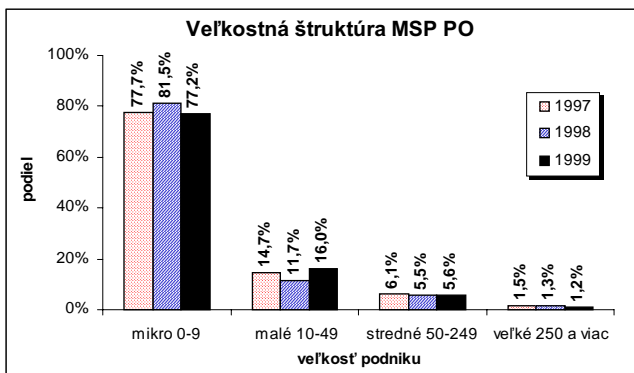

Graf 3.5

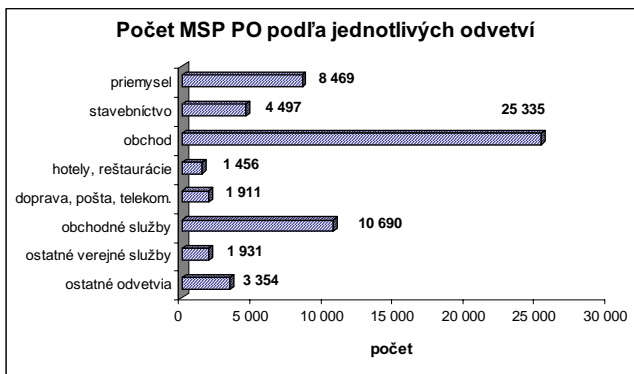

Graf 3.6

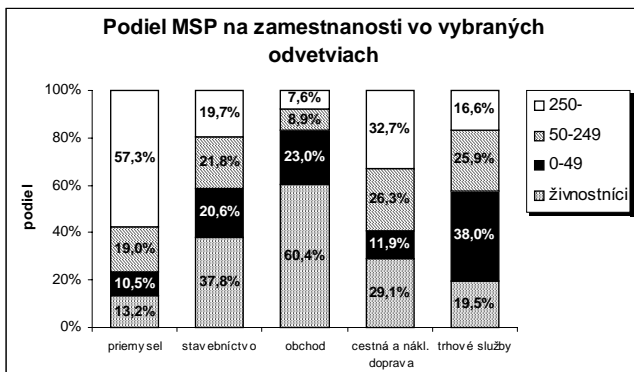

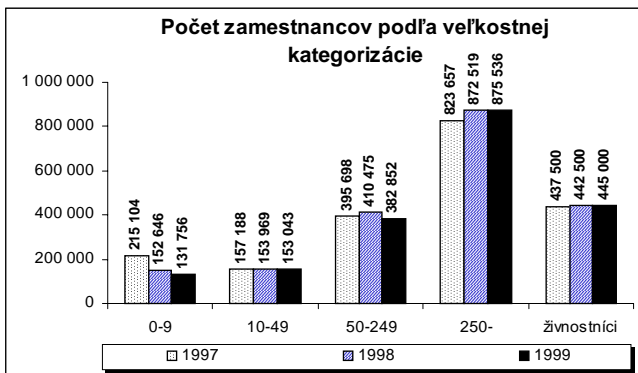
Graf 3.7

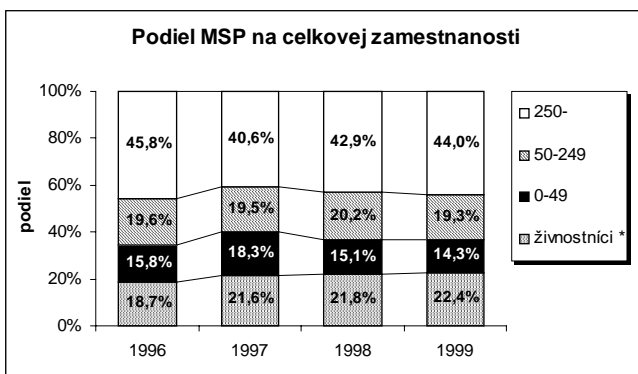
Graf 3.8

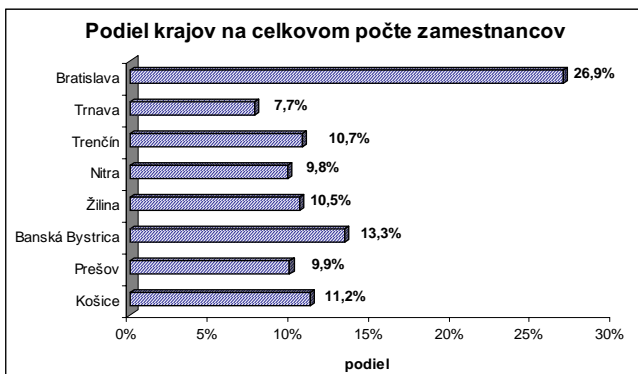
Graf 3.9

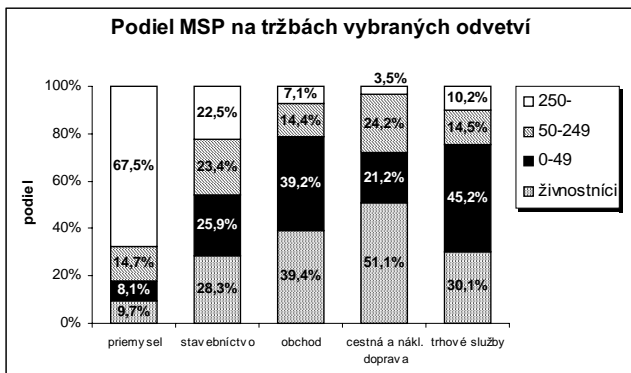
Graf 3.10

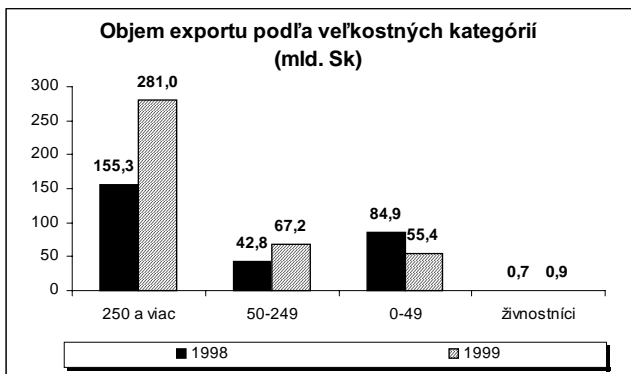
Graf 3.11 * - odhad

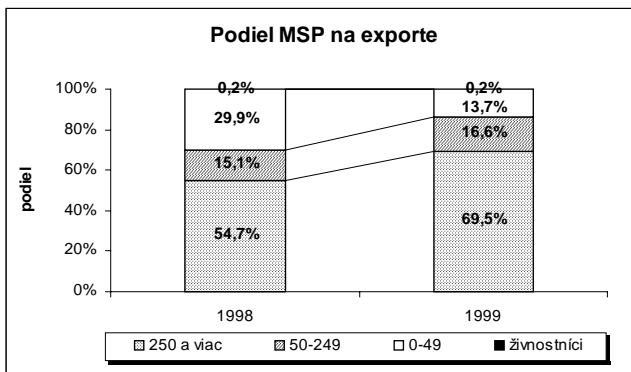
Graf 3.12

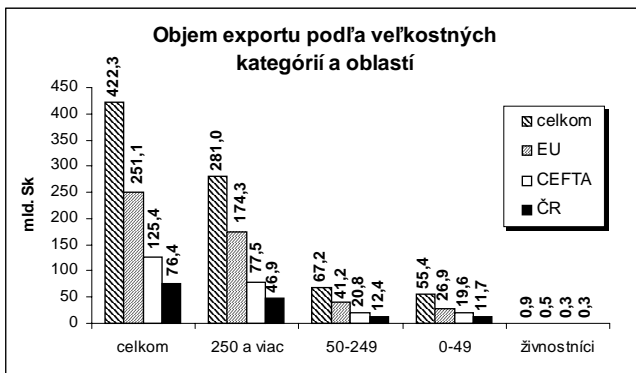
Graf 3.13

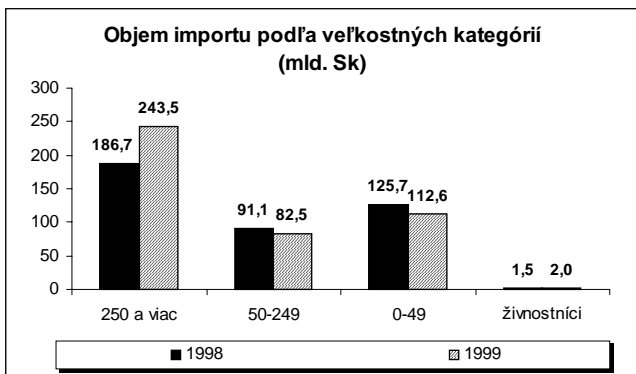
Graf 3.14

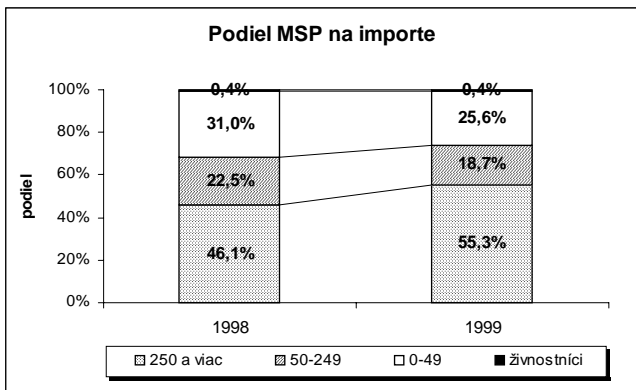
Graf 3.15

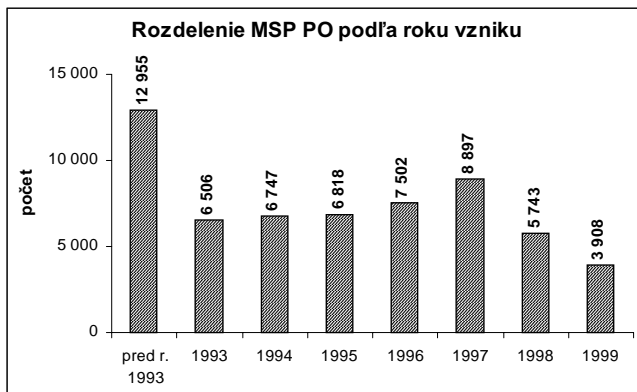
Graf 3.16

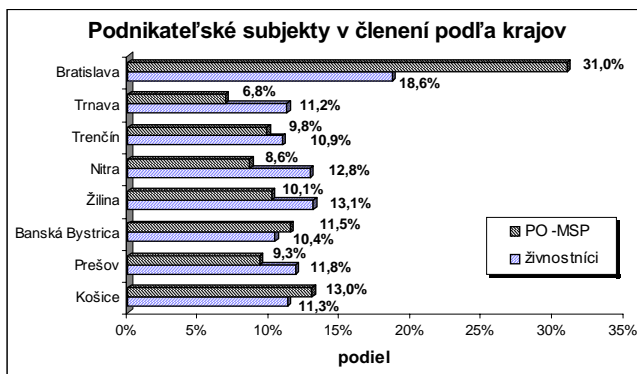
Graf 3.17

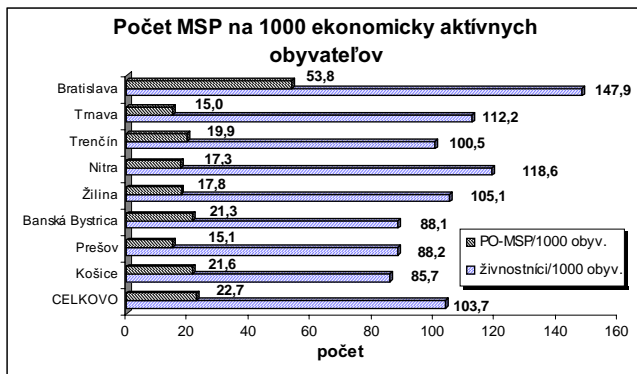
Graf 3.18

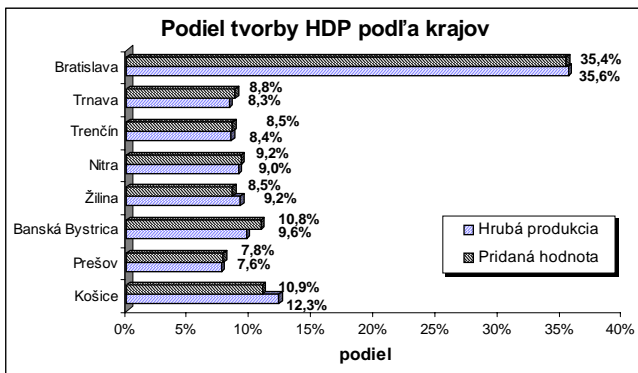
Graf 3.19

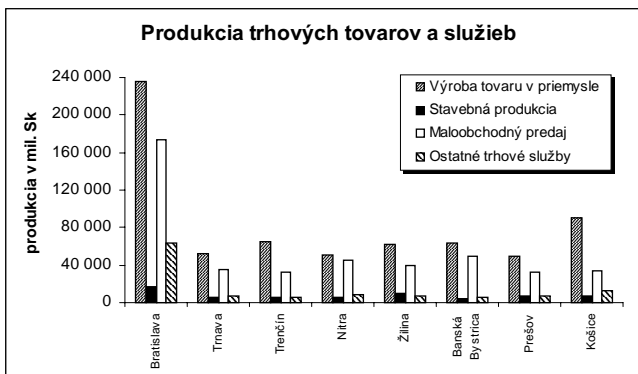
Graf 3.20

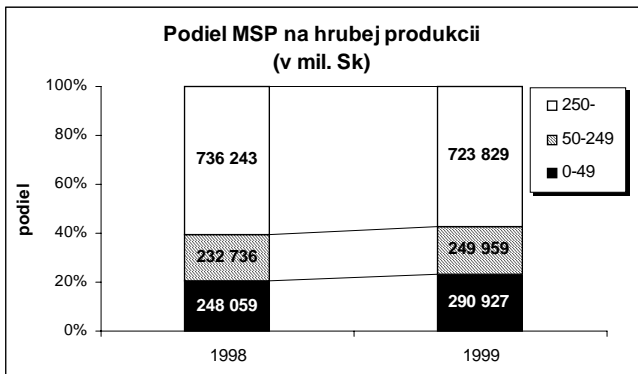
Graf 3.21

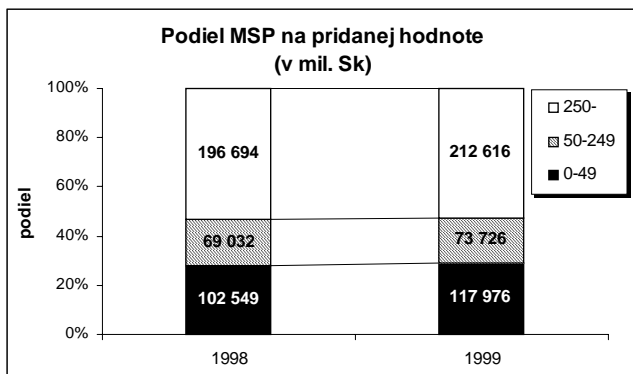
Graf 3.22

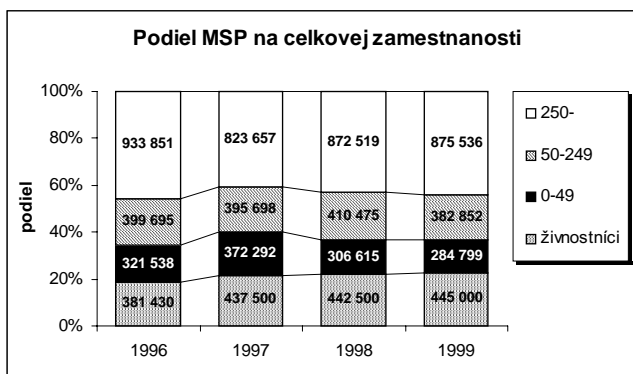
Graf 3.23

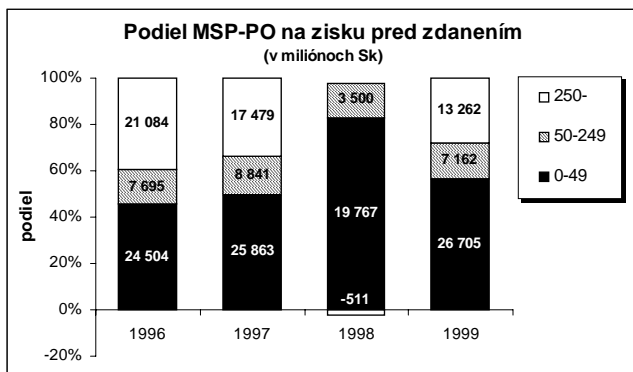
Graf 3.24

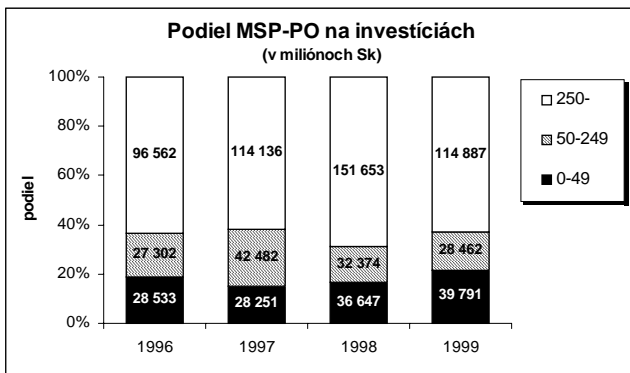
Graf 3.25

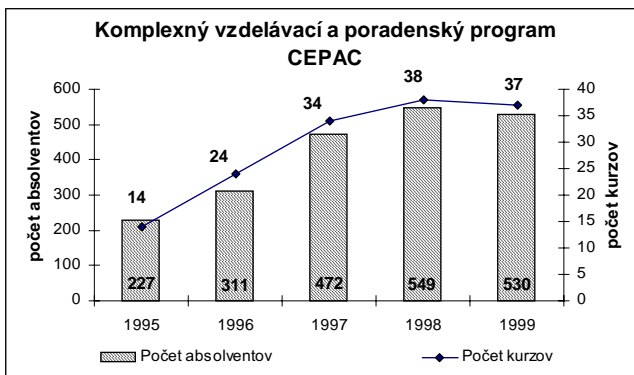
Graf 3.26

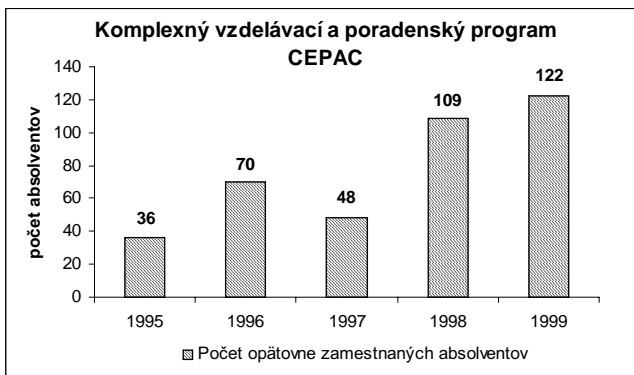
Graf 3.27

Graf 3.28

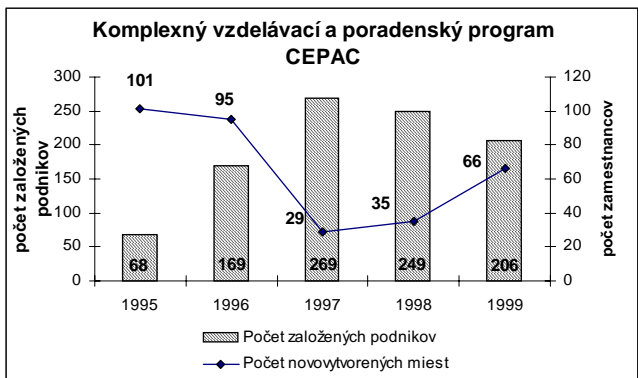

Graf 4.1

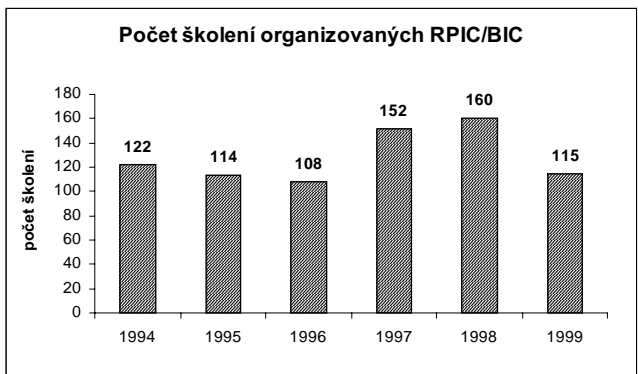

Graf 4.2

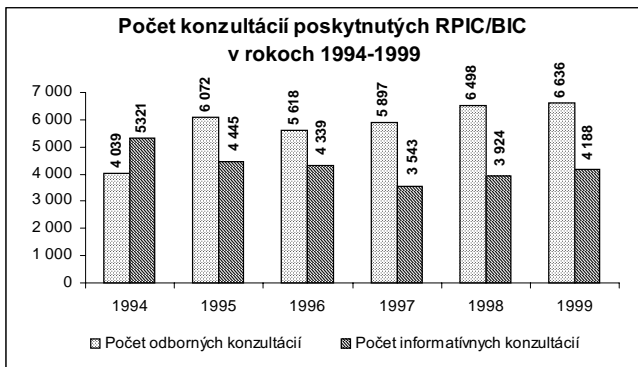

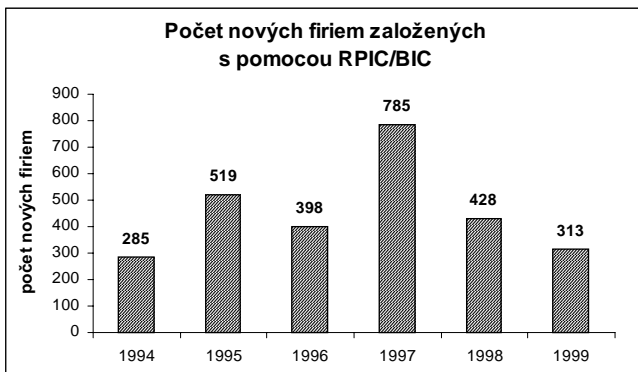
Graf 4.3

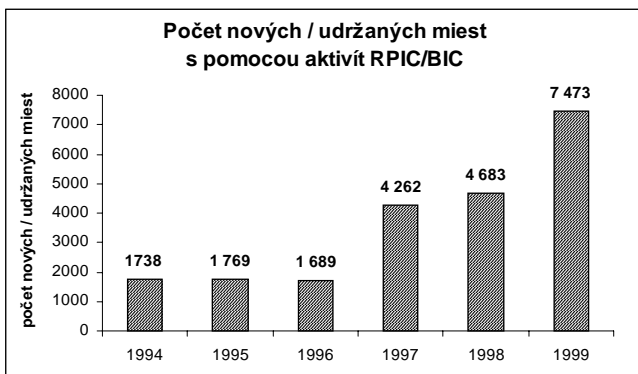
Graf 5.1

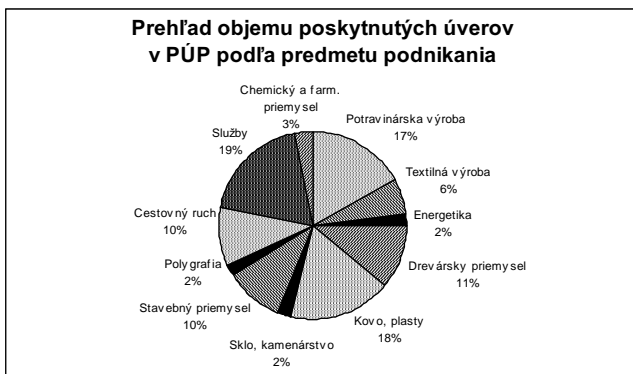
Graf 5.2

Graf 5.3

Graf 5.4

Graf 5.5

N Á R O D N Á
A G E N T Ú R A
P R E R O Z V O J
M A L É H O A
S T R E D N Ě H O
P O D N I K A N I A

ISBN 80-88957-08-7